

Pengar och välmående

-En studie om pengars betydelse för välbefinnande

Elin Minten & Majken Arzt

Institutionen för socialt arbete

Examensarbete 15 HP

Socialt arbete

Socionomprogrammet (210 HP)

Vårterminen 2024

Handledare: Alain Topor

English title: Money and well-being - A study on what impact money have for well-being.

Stockholms
universitet

Pengar och välmående/Money and well-being

En studie om pengars betydelse för välbefinnande /A study on what impact money have for well-being.

Elin Minten & Majken Arzt

Abstract

The aim of this study was to explore the relationship between money and well-being through project Livsgnistan. Through qualitative interviews with Livsgnistan's participants the study investigates how an unconditional monetary allowance affects their well-being. The interviews have been conducted by the project's responsible deacons. The results have been analyzed using Alatarova's and Barysheva's (2015) multidimensional framework of well-being where both subjective and objective aspects are included. The results indicate that the allowance has led to improvements in participants' well-being and everyday life by providing them a sense of safety, enabling an improved social life and increased opportunities to cover necessary expenses. The duration of these improvements of well-being and everyday life varied among the participants. Some experienced longer lasting changes while others stated that their well-being and everyday life returned to how it was before the project. Overall, the findings of our study contribute to an understanding of how an unconditional allowance can be used as a temporary intervention to improve the well-being and everyday life of individuals facing economic adversity.

Keywords: well-being, money, unconditional monetary allowance, mental health, economic equality, welfare change

Nyckelord: välbefinnande, pengar, ovillkorat monetärt bidrag, psykisk hälsa, ekonomisk jämlikhet, välfärdsförändring

Antal ord: 13 803

Tack!

Vi vill tacka projekt Livsgnistans deltagare och ansvariga diakoner, utan er hade denna studie inte varit möjlig att genomföra.

Vi vill även rikta ett stort tack till vår handledare Alain Topor som under hela processen varit stöttande och hjälpsam. Ditt engagemang och dina synpunkter har betytt mycket för oss.

Innehållsförteckning

Abstract	1
1. Inledning	1
1.1 Syfte	3
1.2 Frågeställningar	3
1.3 Relevans för socialt arbete	4
1.4 Begreppsdefinition.....	4
1.4.1 Vad avses med välbefinnande?.....	4
1.5 Disposition	4
2. Bakgrund	5
2.1 Projekt Livsgnistan	5
2.2 Förändringarna i välfärdssystemet.....	6
2.3 Basinkomst	7
3. Forskningsöversikt	8
3.1 Tidigare forskning	8
3.1.1 Ekonomisk ojämlikhet	8
3.1.2 Ekonomi och välbefinnande	9
3.1.3 Kontroll och alternativa sätt	11
3.2 Slutsatser och reflektion	12
4. Teoretiskt perspektiv	13
4.1 Vad är välbefinnande?	13
4.2 Andra ingångar till välbefinnande	14
4.3 Val av teoretisk utgångspunkt och tillämpning	15
4.3.1 Tabell 1-Objektiva och subjektiva aspekter	17
4.3.2 Tabell 2-Definition av objektiva aspekter	17
4.4 Teoretisk diskussion	18
5. Metod	19
5.1 Metodval	19
5.2 Urval	20
5.3 Datainsamling.....	21
5.4 Intervjuguide.....	22
5.5 Databearbetning	23
5.6 Etiska överväganden	24
5.7 Kvalitetskriterier	26
6. Resultat och analys	27
6.1 Att överleva eller att leva lite extra.....	28
6.1.1 <i>De basala nödvändigheterna</i>	28

6.1.2	<i>Att unna sig</i>	28
6.2	Relationer och sociala aspekter	29
6.3	Att kunna andas ut.....	31
6.4	Språngbräda eller flytväst	33
6.5	Analys av resultat	34
7.	Diskussion	37
7.1	Relation till tidigare forskning	38
7.2	Avslutande sammanfattning	39
7.3	Förslag till framtida forskning	40
7.4	Studiens begränsningar	41
8.	Referenslista	41
9.	Bilagor	47
9.1	Bilaga 1 - Informerat samtycke.....	47
9.2	Bilaga 2 - intervjuguide.....	48

1. Inledning

Ekonomisk trygghet ses som en grundförutsättning för både fysisk och psykisk hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2023) och personer som inte får sina grundläggande behov tillgodosedda riskerar att påverkas negativt avseende sin hälsa (McKay et al., 2023). Sambandet föreligger även för personer som kan tillgodose sina grundläggande behov och ojämlikhet i inkomst kan ge negativa konsekvenser för både individ och samhället i stort (Pickett & Wilkinson, 2014). Inkomst kan ses som en markör för hälsa och en ojämlik inkomst kan öka det sociala avståndet mellan människor (Pickett & Wilkinson, 2014; McKay et al., 2023).

Under de senaste åren har det i Sverige skett en ökning av människor som lever med låg ekonomisk standard och i matfattigdom (Statistiska centralbyrån, 2023; Stadsmissionen, 2023). År 2021 uppskattades 14,2 % av den svenska befolkningen leva med låg ekonomisk standard, siffran beskrivs vidare vara rekordhög för Sverige. Låg ekonomisk standard innebär att leva med en disponibel inkomst som är lägre än 60 % av medianinkomsten i landet (Statistiska centralbyrån, 2023). Enligt Stadsmissionens fattigdomsrapport (2023) har även matfattigdomen i Sverige ökat. Detta innebär att inte ha råd att kontinuerligt kunna förse sig själv med mat. Antalet som sökt hjälp hos stadsmissionen för matstöd har fördubblats mellan åren 2022 och 2023 (Stadsmissionen, 2023). Enligt kronofogden (2024) har antalet bostadsvräkningar ökat, mellan år 2022 och år 2023 ökade antalet vräkningar med tio procent. Ökningen av antalet individer som lever med låg ekonomisk standard, i matfattigdom och det ökade antalet vräkningar indikerar att fler personer har svårigheter att försörja sig i den rådande ekonomin (Stadsmissionen, 2023; Kronofogden, 2024; Statistiska centralbyrån, 2023).

Enligt svensk socialtjänstlag (SoL, 2001:453) ansvarar varje enskild individ för att försörja sig själv och sin familj. Ekonomiskt bistånd ses som ett sista skyddsnet och för att berättigas bistånd krävs att individen uttömt de möjligheter som finns för att vara självförsörjande. Ekonomiskt bistånd regleras genom socialtjänstlagen som beskrivs som behovsbaserad (Socialstyrelsen, 2024). Det offentligt finansierade ekonomiska biståndet kännetecknas av en tilltagande restriktivitet och ofta krävande ansökningsprocesser, sedan införandet av 1980 års socialtjänstlag (Leo Sandberg et al., 2022; Bergmark, 2013). Personer som uppbär

ekonomiskt bistånd har en skyldighet att informera vad deras pengar används till samt motivera dess behov av dem (Socialstyrelsen, 2024).

Socialstyrelsen (2023) beskriver i en rapport att personer som uppbär ekonomiskt bistånd löper större risk för mental ohälsa och suicid. Ekonomiska svårigheter är sällan isolerade, personer som uppbär ekonomiskt bistånd lever ofta med komplex problematik som påverkar mående och funktionsförmåga. Ekonomisk problematik kan enligt Socialstyrelsen ses som en riskmarkör för psykisk ohälsa (Socialstyrelsen, 2023). Kontrollfunktionen i villkorat bistånd kan innebära en problematik för individers upplevelse. Ansökningsförfarandet gällande bistånd kan förknippas med känslor av skam och begränsad frihet. Att inte behöva redovisa sina utgifter och att ha möjlighet att själv bestämma vad pengarna skall användas till beskrivs ge en känsla av egenmakt. En ökad egenmakt kan även ha positiva effekter för individers självkänsla och självbestämmande (Torbjörnsen et al., 2023). Kontrollfunktionen har vidare lett till att fler vittnar om att de söker alternativ hjälp och istället söker sig till civilsamhället för ekonomisk hjälp. Staten uttrycker dessutom en önskan om att civilsamhället ska spela en större roll i välfärdsarbetet (Leo Sandberg et al., 2022). En av civilsamhällets aktörer är Svenska kyrkan, vars ekonomiska hjälp ofta regleras av den diakonala verksamheten och kännetecknas av enklare ansökningsförfarande och mindre regelstyrda bedömningar än det offentliga biståndet (Leo Sandberg et al., 2022).

Ohälsa kan vidare leda till försvårade möjligheter till självförsörjning. Att leva med en ansträngd ekonomisk situation kan även innebära reducerade möjligheter att påverka sin levnadssituation vilket kan begränsa individer i hur de vill leva sitt liv (Folkhälsomyndigheten, 2023). Att leva med begränsat handlingsutrymme på grund av ekonomiska resurser har även inverkan på individers fysiska och psykiska hälsa (Topor & Ljungqvist, 2017). Finansinspektionen (2024) beskriver i sin rapport om finansiell hälsa att pengar påverkar individers hälsa i flera riktningar. Det finns ett ömsesidigt samband mellan pengar och välmående, som alltså går åt två håll. Individer som anser deras välbefinnande som gott har ofta ett bättre ekonomiskt välbefinnande. Individer som däremot beskriver sämre ekonomiskt välbefinnande har också ofta sämre självskattad hälsa (Finansinspektionen, 2024).

Studier som gjorts i Sverige avseende pengars påverkan på välmående visar att en liten summa pengar har lett till att individer känner sig mer fria och självständiga. Pengarna har dessutom bidragit till en ökad förmåga att vårda sina sociala relationer samt minskade

symptom på depression och ångest bland deltagarna (Topor & Ljungqvist, 2017; Ljungqvist et al., 2015). Internationella studier avseende basinkomst där ingen motprestation krävs, pekar i en liknande riktning. Basinkomst syftar till ett monetärt bidrag som utgår från stat och ges till alla medborgare på samma villkor (Johnsson et al., 2023). Inkomst har ett samband med sociala aspekter och en basinkomst kan möjligen få positiva effekter för individens subjektiva välbefinnande (McKay et al., 2023; Johnsson et al., 2023). Både svenska och internationella studier pekar däremot på att mer forskning behövs avseende relationen mellan pengar och välmående (Ljungqvist et al., 2015).

Denna uppsats bygger på ett projekt som bedrivits inom Stockholms domkyrkoförsamlings diakoni under åren 2022–2023. Projektet som kallas för Livsgnistan innebar att nio personer med en etablerad kontakt med diakonin erbjöds ett månatligt monetärt bidrag. Bidraget gavs under ett års tid och det förelåg inga krav om att motivera sitt behov eller uppvisa hur pengarna använts. Genom att projektet tillät deltagarna att använda pengarna hur de vill och att inga redovisningskrav ställdes på deltagarna, använde Livsgnistan ett annat tillvägagångssätt än myndigheter. Med grund i tidigare forskning som uttrycker ett behov av ytterligare studier på detta område och ökat tryck på den civila sektorn, kan projekt Livsgnistan möjligen ge ytterligare kunskap kring sambandet mellan pengar och välmående, när kontrollfunktionen uteblir.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att utifrån projekt Livsgnistan ta reda på om och hur en garanterad summa pengar under en tolv månadersperiod påverkat deltagarnas välbefinnande samt få en bild avseende hur pengar kan påverka individers livssituation.

1.2 Frågeställningar

- Har ett villkorslöst fast bidrag påverkat deltagarnas välbefinnande och i så fall hur?
- Har ett villkorslöst ekonomiskt bidrag kunnat föranleda förändringar som påverkat deltagarnas vardag?

1.3 Relevans för socialt arbete

Svenska kyrkan är en stor aktör inom civilsamhällets sociala arbete. Projekt Livsgnistan är ett relativt unikt projekt då endast ett fåtal studier med garanterad inkomst har bedrivits i en svensk kontext. Då Livsgnistan tillhandahåller ett monetärt bidrag utan motkrav och krävande ansökningsförfaranden, synliggör studien nya tillvägagångssätt vid hantering av ekonomiskt stöd. Detta blir särskilt relevant i relation till forskningen som redogör för att individer söker sig bort från det offentligt finansierade sociala arbetet och i stället kommer till civilsamhällets aktörer för hjälp och stöd. Studien bidrar dessutom till kunskap om huruvida ekonomi påverkar individers välbefinnande i en kontext där inga skyldigheter föreligger.

1.4 Begreppsdefinition

1.4.1 Vad avses med välbefinnande?

Välbefinnande som begrepp definieras på olika sätt, i denna uppsats har vi valt den definition som formulerats av OECD. Organisation for Economic Co-operation and Developments är en internationell organisation som arbetar med ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningar (OECD, 2021). OECD:s ramverk för välbefinnande fokuserar på individers livsvillkor och erfarenheter och inkluderar således både objektiva och subjektiva mått. En individs välbefinnande definieras genom de förutsättningar hen har för att leva det liv som hen önskar (OECD, 2019).

OECD definierar en individs välbefinnande utifrån materiell levnadsstandard och livskvalitet vilka mäts genom elva aspekter av individers liv. En individs materiella levnadsstandard mäts genom inkomst och förmögenhet, arbete och lön samt bostadsförhållanden. Livskvalitet mäts utifrån aspekterna hälsa, balans mellan arbetsliv och fritid, utbildning och kompetens, socialt nätverk, samhällsengagemang och styrning, miljömässiga förutsättningar, säkerhet och subjektivt välmående. För att bibehålla välbefinnande krävs miljömässiga, ekonomiska, mänskliga och sociala tillgångar (OECD, 2019).

1.5 Disposition

Föreliggande uppsats följer en linjär disposition. I uppsatsens inledande avsnitt presenterades *problemformulering, syfte, frågeställningar, relevans för socialt arbete* samt *begreppsdefinition*. Därefter följer det andra avsnittet där en *bakgrund* till uppsatsens

problemområde ges. I det tredje avsnittet ges en översikt av *tidigare forskning*. Därefter följer det fjärde avsnittet *teoretiskt perspektiv*. Det femte avsnittet behandlar uppsatsen *metod*. Därefter följer *resultat* samt *analys* i uppsatsens sjätte avsnitt och *diskussion* i uppsatsens *sjunde avsnitt*.

2. Bakgrund

2.1 Projekt Livsgnistan

För att skapa förståelse och ge förutsättningar att få en helhetsbild avseende föreliggande studie kommer ursprungsprojekt Livsgnistan att beskrivas nedan. Vi fick kännedom om Livsgnistan genom att projektet publicerades som ett uppsatsförslag på universitetets skolplattform.

Livsgnistan är ett projekt som bedrivits i Stockholms domkyrkoförsamlings diakoni under åren 2022–2023. Svenska kyrkan (2023) beskriver diakoni som kyrkans sociala arbete. Diakonin erbjuder olika form av stöd, bland annat samtalsgrupper och ekonomiskt stöd (Svenska kyrkan, 2023). Projektet gick ut på att personer med en redan etablerad kontakt med diakonin fick möjlighet att motta ett fast bidrag på 1000 kronor under 12 månader. Personerna som deltog behövde inte ansöka eller redogöra för hur pengarna skulle användas. Under projektets gång tilläts inte deltagarna ansöka om andra ekonomiska bidrag från diakonin. Projektets avsikt var att undersöka om ett monetärt bidrag kan leda till förändring i mående samt undersöka huruvida diakonins arbetssätt kunde utvecklas.

Tre diakoner har varit ansvariga för projektet. Diakonerna har själva valt ut deltagare vilket beskrivs närmare i avsnittet *urval*. Det är även de ansvariga diakonerna som genomfört intervjuer med deltagare, detta beskrivs ytterligare i avsnittet *metod*. När det i föreliggande studie refereras till *diakonerna* är det projektets ansvariga diakoner som åsyftas. Projektets deltagare benämns i denna studie som deltagare eller intervjupersoner.

2.2 Förändringarna i välfärdssystemet

Det svenska välfärdssystemet har genomgått omfattande förändringar de senaste decennierna. Det har skett en övergripande förskjutning mot privatisering, individualisering och decentralisering. Efter finanskrisen på 1990-talet har arbetsmarknadspolitiken i större utsträckning präglats av individanpassade åtgärder och privata tjänster. Det har skett en viss tillväxt i invånarnas sysselsättningsgrad men samtidigt har anställningstryggheten minskat. Även inom hälso- och sjukvården har det skett en ökning av privata sjukhus och vårdföretag. Bostadsmarknaden har under de senaste decennierna präglats av bostadsbrist i stora delar av landet och även här, ökad privatisering. Slutligen har migrationspolitiken blivit en alltmer central del av det svenska välfärdssystemet till följd av flera flyktingvågor. Sverige har de senaste decennierna präglats av ökade samhällsklyftor och ojämlikhet mellan invånare vilket lett till att den traditionella bilden av det svenska välfärdssamhället har förändrats avsevärt (Hort et al., 2019).

De senaste decenniernas förändringar i den svenska välfärden har bidragit till ett mer reglerat offentligt finansierat bistånd och minskade ersättningsnivåer i relation till den genomsnittliga disponibla inkomsten (Leo Sandberg et al., 2022). Bergmark (2013) menar att utifrån ett relativt fattigdomsmått, har urholkningen av försörjningsstödet lett till att bidragstagare är betydligt fattigare idag jämfört med innan införandet av socialtjänstlagen år 1980. Urholkningen av försörjningsstödet har skett parallellt med en tydlig ökning av långvarigt biståndsmottagande (Bergmark, 2013).

Bergmark (2013) menar att mottagare av försörjningsstöd är en grupp som saknar organisationer som bevakar deras intressen. Detta kan bland annat bero på att den politiska viljan kring att arbeta med denna grupp är bristande. Ett gemensamt ansvar över biståndsmottagare existerar egentligen inte vilket beror på kombinationen av en otydlig lagstiftning gällande försörjningsstöd, de förtroendevalda politikernas ansvar samt det kommunala självstyret. Det bristande politiska intresset kring försörjningsstöd kan grunda sig i ambitionen att hålla riksnormen på en låg nivå för att bibehålla det så kallade respektavståndet mellan riksnormen och samhällets lönenivåer. Det finns en tanke om att bidragstagandet kommer öka om respektavståndet minskar, det ska med andra ord vara lönsamt att arbeta. Vidare, diskuterar Bergmark (2013) att ytterligare en faktor som bör beaktas när det kommer till urholkningen av ekonomiskt bistånd, är ökade individuella

variationer mellan biståndshandläggare. Detta medför en ökad osäkerhet och ojämlikhet i försörjningsstödet (Bergmark, 2013).

2.3 Basinkomst

Livsgnistan är ett exempel på en projektinsats med ett garanterat bidrag. Med grund i att det finns likheter mellan konceptet basinkomst och Livsgnistans garanterade inkomst presenteras här en kort bakgrund till basinkomst.

Basinkomst är en idé som syftar till att staten betalar ut ett monetärt bidrag till alla medborgare på lika villkor. Basinkomst kan också användas som en tillfällig insats för att lyfta personer ur fattigdom (McKay et al., 2023). Flertalet forskningsprojekt har använt sig av en garanterad inkomst för att studera pengar och välmående (Torbjörnsen et al., 2023; Hamilton et al., 2023; Ljungqvist et al., 2015; Topor & Ljungqvist, 2017; Topor et al., 2016a; Topor et al., 2016b).

Manza (2022) och McKay et al. (2023) diskuterar fördelar och nackdelar med ett möjligt införande av basinkomst utifrån befintlig forskning på området. En basinkomst kan leda till en ekonomisk grundtrygghet för samtliga medborgare. Denna grundtrygghet skulle kunna medföra ökade möjligheter för individer att välja hur de vill leva sina liv. I det långa loppet hade införandet av basinkomst kunnat resultera i ett mer jämlikt samhälle och minskad fattigdom. Kritiken mot basinkomst handlar framför allt om att det hade kunnat leda till att färre personer arbetar. Införandet av en basinkomst hade kunnat bli kostsamt för staten och således medfört skattehöjningar (Manza, 2022; McKay et al., 2023).

Svenskars inställning till basinkomst är allmänt negativ och det anses generellt inte vara en nödvändig insats. Detta kan delvis bero på att Sverige redan har ett generöst välfärdssystem med flertalet socialförsäkringar som en stor del av befolkningen kan ta del av. Svenska medborgare betalar dessutom redan förhållandevis höga skatter för att finansiera välfärdsinsatserna vilket kan bidra till en ovilja att acceptera ytterligare skattehöjningar till följd av ett möjligt införande av basinkomst. På grund av den allmänna inställningen till basinkomst, är det ett ämne som inte tar mycket plats på den politiska agendan i Sverige (Yang et al., 2024).

3. Forskningsöversikt

3.1 Tidigare forskning

Den tidigare forskningen presenteras under tre teman. Dessa är *Ekonomisk ojämlikhet*, *Ekonomi och välbefinnande* samt *Kontroll och alternativa sätt*. Avsnittet avslutas med en sammanfattning av tidigare forskning samt en kritisk reflektion avseende valda studier.

3.1.1 Ekonomisk ojämlikhet

Individens ekonomi har stor påverkan på välbefinnande och förmåga att hantera motgångar i livet. Minskade ekonomiska klyftor i ett land främjar hela befolkningens välbefinnande och gynnar även individer vars inkomster inte ökar. Inkomstskillnader i samhället bidrar till ett större socialt avstånd mellan människor vilket upprätthåller klassklyftor, något som i sin tur påverkar befolkningens hälsa negativt. Hälsoriskerna bland befolkningen stiger i takt med ökad ekonomisk ojämlikhet (Klein Teeselink et al., 2023; Pickett & Wilkinson, 2014).

Personer som lever i ekonomisk utsatthet tenderar i större utsträckning att varken vara politiskt engagerade eller socialt delaktiga och riskerar därmed att marginaliseras. Att personer med låg socioekonomisk status tar avstånd från sociala sammanhang kan bero på en rädsla att bli dömda och dåligt behandlade av andra människor. Personer som upplever så kallat fattigdomsstigma har ofta låg självkänsla och lider i högre grad av ångest, depression och skamkänslor (Mood & Jonsson, 2015; Inglis et al., 2022). Lägre inkomst har således en negativ effekt på psykisk hälsa och välbefinnande. Demografiska faktorer som kön, ålder, utbildning och geografisk plats bidrar till variationer i välbefinnandet hos befolkningen. Däremot förblir ekonomi den största bidragande faktorn till en individs välmående (Thomson et al., 2022; Lomas, 2023).

Ekonomisk utsatthet har även direkt effekt på individens fysiska hälsa (Isaacs et al., 2022; Mudd et al., 2024; Kelly et al., 2021). Isaacs et al. (2022) studerade föräldrar med låg inkomst i England och hur de hanterade sina livsmedelsinköp. En strategi som föräldrarna beskrev var att söka efter erbjudanden och besöka flera olika butiker för att få tag på billiga livsmedelsprodukter. De beskrev att de tenderar att i större utsträckning köpa ohälsosam mat då det kostar mindre och ger mer mat för pengarna. De tvingades att tillgodose omedelbara

behov över de långsiktiga vilket gör att hälsoproblem skjuts upp till en senare tidpunkt. Billiga godsaker beskrivs också som ett ekonomiskt överkomligt alternativ till att bringa glädje och njutning i familjen när resor och aktiviteter är utom budget (Isaacs et al., 2022). Individens möjlighet att delta i fysisk aktivitet och att få hjälp från hälso- och sjukvården är ytterligare två möjligheter som begränsas till följd av en stram ekonomi (Mudd et al., 2024). Personer med låg socioekonomisk status är i vissa fall tvungna att bosätta sig i områden med sämre tillgång till fungerande infrastruktur och grönområden, något som också inverkar på individens hälsa och välbefinnande (Mudd et al., 2024; Kelly et al., 2021).

3.1.2 Ekonomi och välbefinnande

Både svenska och internationella studier pekar på förekomsten av ett samband mellan ekonomi och välbefinnande. Flera studier har undersökt hur ett villkorslöst bidrag påverkar individens hälsa. Följande svenska artiklar är baserade på samma forskningsprojekt där personer med allvarlig psykisk problematik fått ett månatligt monetärt bidrag på 500 kronor under nio månader (Ljungqvist et al., 2015; Topor & Ljungqvist, 2017; Topor et al., 2016a; 2016b).

Ljungqvist et al. (2015) redogör för att bidraget medfört påtagliga förbättringar avseende deltagarnas depression, ångest och självkänsla. Likaså konstaterar Topor och Ljungqvist (2017) att det månatliga bidraget ledde till ökat självbestämmande och kontroll. Deltagarna upplevde att de fick bättre kontroll över sin ekonomi och att de kunde bryta negativa mönster som att skjuta upp betalningar och köpa på kredit. Att själv välja vad pengarna ska spenderas på och att ibland kunna unna sig något extra beskrev deltagarna som en stor frihet. Dessutom hade några av deltagarna möjlighet att spara en del av bidraget varje månad vilket resulterade i en känsla av trygghet och säkerhet inför framtiden. Några deltagare uppgav däremot att bidraget inte hade lett till någon förändring för varken deras vardag eller välmående. Detta kan möjligen bero på att de redan innan projektperioden levde ett stabilt liv som de var nöjda med (Ljungqvist et al., 2015; Topor & Ljungqvist, 2017).

Topor et al. (2016a; 2016b) undersökte vilka strategier deltagarna använde sig av för att klara sin ekonomi. Att låna pengar eller på andra sätt få stöd från familj och vänner var en vanlig strategi men som var starkt förknippad med känslor av skam och skuld. För att hantera sin ekonomi diskuterade studiens deltagare vikten av att vara sparsam och budgetera samt att

avstå från nödvändiga utgifter (Topor et al., 2016a; Topor et al., 2016b). Topor och Ljungqvist (2017) betonar de sociala följderna av bidraget och redogör för att den monetära summan förbättrat deltagarnas relationer och deras förmåga att vårda sina relationer. Dels behövde deltagarna inte låna pengar av sina anhöriga i samma mån vilket innebar en lättnad. Deltagarna beskrev också att de gavs en större möjlighet att bjuda sina anhöriga på saker, till exempel kunde en person köpa presenter och mat till sina anhöriga. Deltagarna berättade att de hade skuldkänslor gentemot sina anhöriga till följd av deras ekonomiska situation. Att få möjligheten att ge tillbaka och bjuda sina nära och kära hade positiva effekter på dessa skuldkänslor. Med hjälp av bidraget kunde deltagarna enklare resa till sina anhöriga vilket möjliggjorde bättre sociala kontakter (Topor & Ljungqvist, 2017; Ljungqvist et al., 2015).

Mood och Johnsson (2015) konstaterar också att en ökad inkomst har positiva effekter på individers sociala relationer men poängterar att en individs nära relationer tenderar att bestå även i ekonomiskt svåra perioder.

I Norge studerades personer som under lång tid mottagit ekonomiskt bistånd och hur deras liv påverkades av ett ovillkorat monetärt bidrag under 12 månader (Torbjørnsen et al., 2023). Deltagarna erhöles 16 900 norska kronor per månad vilket motsvarar ungefär samma summa i svenska kronor. Deltagarna mottog inte ekonomiskt bistånd under projektperioden. I linje med Topor och Ljungqvist (2017) beskriver Torbjørnsen et al. (2023) att deltagarna upplevde en större frihet och självständighet samt att de kände sig mindre fattiga. Att ingen redovisningsskyldighet förelåg och att således ha möjligheten att köpa vad de ville för pengarna var två centrala fördelar för deltagarna. Möjligheten att hålla sin privatekonomi och sina privata ärenden för de själva medförde en stor lättnad och frihetskänsla. Deltagarna beskrev att de kände sig som "normala" människor. Ansökningsförfarandet i villkorat bistånd beskrevs vara integritetskränkande och förknippat med skam. De uppgav också att det var en lättnad att inte behöva gå till socialkontoret varje månad och introducera sig för nya handläggare. Däremot hade bidraget inte lett till någon bestående förändring för deltagarnas liv (Torbjørnsen et al., 2023).

Både Torbjørnsen et al. (2023) och Hamilton et al. (2023) betonar att ett ovillkorat bidrag lett till att individer i större utsträckning kan hantera sina utgifter. Utifrån ett 5-årigt basinkomstprojekt som gjorts i Hudson, New York, studerade Hamilton et al. (2023) hur deltagarnas välmående förändrats två år in i projektet. Studiens deltagare bestod av 75 låg- till medelinkomsttagare bosatta i Hudson och de fick ett monetärt bidrag på 500 dollar i månaden

(ca. 5500 svenska kronor). Deltagarna i studien uppgav att de tack vare basinkomsten kände sig tryggare i sin ekonomiska situation och att de i högre grad kunde täcka sina utgifter för boende, hälso- och sjukvård och utbildning. Deltagarna beskrev också en minskad ångest och stress kopplad till deras ekonomiska situation. Detta gjorde att de kunde fokusera mer på personliga och professionella mål som att till exempel börja studera. Innan projektet beskrev flertalet deltagare att de var beroende av sin familj och sina vänner för att klara sin ekonomi, vilket inte var fallet efter två år in i projektet. Detta medförde förbättrade sociala relationer och att de upplevde en ökad känsla av handlingsfrihet och självständighet (Hamilton et al., 2023).

Johnson et al. (2023) redogör för liknande tankegångar i en studie om ungdomars syn på ett potentiellt införande av universell basinkomst. I studien framkommer att unga känner en påtaglig stress och ångest relaterad till deras ekonomiska situation (Johnson et al., 2023). Unga personers mentala hälsa påverkas i allra högsta grad av deras socioekonomiska status. Individens ekonomiska oro inför framtiden kan ibland vara mer skadlig för deras mentala hälsa än deras nuvarande ekonomiska situation (Kopasker et al., 2018; Parra-Mujica, 2023). Johnson et al. (2023) menar att majoriteten av ungdomarna trodde att basinkomst skulle ha positiva effekter på deras välbefinnande och att det skulle kunna minska fattigdomen i samhället. En basinkomst hade enligt ungdomarna kunnat leda till ökad självständighet, minskat stigma, förbättrade relationer samt en reducerad framtidsoro. Däremot uttryckte ungdomarna en oro för att personer eventuellt skulle utnyttja basinkomsten om det inte bara skulle ges till personer som hade stort behov av bidraget. De resonerade kring att basinkomsten hade kunnat leda till att personer skulle bli mindre produktiva och att det skulle leda till att färre arbetade på mindre önskvärda arbeten (Johnson et al., 2023).

3.1.3 Kontroll och alternativa sätt

Nedan presenteras litteratur som innehåller beskrivningar om civilsamhället som en alternativ part i frågor avseende ekonomiskt utsatta personer.

Ett alternativt sätt att söka hjälp är att göra det hos den civila sektorns största aktör, kyrkan. Leo Sandberg et al. (2022) har i en studie avseende ekonomisk hjälp undersökt vilka incitament individer har för att söka sig till kyrkan för ekonomisk hjälp. Incitamenten kan samspela med anledningar som förändringar i välfärden eller enklare ansökningsförfarande (Leo Sandberg et al., 2022).

Även andra aktörer i det civila samhället uttrycker hur personer som egentligen har rätt till ekonomiskt bistånd söker sig till dem i stället. Karlsson (2022) undersökte det svenska icke-mottagandet. Icke-mottagande eller engelskas non-take up syftar till individer som har rätt till offentlig hjälp men som av olika anledningar inte tar del av det. Artikeln bygger på undersökningar som gjorts med Sveriges stadsmissioner och diskuterar aspekter av icke-mottagande och vad de kan få för konsekvenser för stat och individ. Icke-mottagandet kan bero på upplevt obehag vid kontakt med offentliga myndigheter (Karlsson, 2022).

Genom en nutida digitaliserad värld blir internet och sociala medier en arena för att kunna söka hjälp och annonsera sitt hjälpbehov. Andersson et al. (2022) undersöker i en svensk studie ansökningar till en internetbaserad organisation vars uppdrag är att hjälpa barnfamiljer i nöd. Vid granskande av ansökningar framkom att det ibland handlar om familjer som befinner sig i nöd, materiell fattigdom eller matfattigdom. De hjälpsökande erhåller i en majoritet av fallen försörjningsstöd från socialtjänsten. Det offentliga bidraget beskrivs vara otillräckligt och således är familjerna ibland i behov av annat stöd för att tillgodose de basala dagliga behoven (Andersson et al., 2022).

Vad är det som gör att individer söker sig till alternativa aktörer för ekonomisk hjälp? Gemensamma nämnare som återkommer i granskad litteratur är kontrollförlust, stigma och rädsla. Det offentliga bidraget sammankopplas ibland med kontroll och övervakande inslag mot den enskilda individen (Karlsson, 2022) och kontinuerligt ifrågasättande från socialtjänstens handläggare beskrivs som anledningar att söka sig bort från den offentliga hjälpen (Andersson et al., 2022). Även tidigare forskning pekar i denna riktning, Marttila (2010) beskriver hur personer som uppbär försörjningsstöd uttrycker att det offentliga bidraget kan innebära förlust av egenmakt och självbestämmande. Individer beskriver att det inte går att leva ett liv i frihet om man samtidigt får försörjningsstöd. Trots att ekonomisk hjälp från det offentliga kan innebära en grundläggande ekonomisk trygghet så är det nära sammanbundet med skam och socialt stigma för en del mottagare. De psykologiska effekterna på välbefinnandet som ett strikt reglerat bistånd innebär, beskrivs ibland som mer skadligt än den ekonomiskt utsatta situationen i sig självt (Marttila, 2009).

3.2 Slutsatser och reflektion

Den forskning som presenterats undersöker förhållandet mellan ekonomi och välbefinnande. Ekonomi beskrivs i den tidigare forskningen som den största bidragande faktorn till individers

välbefinnande. Ekonomisk utsatthet kan leda till social exkludering och negativa hälsoutfall. Ekonomisk ojämlikhet påverkar inte bara individerna med låg inkomst utan även samhället i stort då sociala avstånd mellan människor skapas. Vidare presenterades studier som gjorts med monetära månatliga bidrag. Resultaten visar att bidragen har haft positiva effekter på många av deltagarnas mående. Bland annat har bidraget lett till ökad självkänsla, självständighet och trygghet. En del av forskningen berör varför individer som har behov av ekonomisk hjälp vänder sig till alternativa aktörer, såsom kyrkan. Det offentliga biståndet förknippas i dessa fall med kontroll och stigma.

I föregående forskningsöversikt har både nationella och internationella studier tagits med. Detta gjordes med ambitionen att få en mångfacetterad och djupgående förståelse för forskningsområdet. Majoriteten av de svenska artiklarna under rubrik *Ekonomi och välbefinnande* är baserade på ett och samma projekt med samma undersökningspersoner (Topor et al., 2016a; Topor et al., 2016b; Topor et al., 2017; Ljungqvist et al., 2015). Trots att studierna undersöker olika aspekter av det monetära bidraget, kan detta utgöra en begränsning i vår forskningsöversikt. Vi har försökt hitta forskningsstudier som är baserade på andra projekt som bedrivits i Sverige men utan framgång. Ytterligare en möjlig brist med vår forskningsöversikt är att ett par av valda studier har ett lågt antal respondenter. Detta skulle möjligen kunna innebära en lägre tillförlitlighet. Med ett lågt antal respondenter kan det bli svårt att dra större slutsatser av resultaten (Torbjørnsen, 2023; Topor et al., 2016b). Johnson et al. (2023) beskriver en överrepresentation av det ena könet bland intervjupersonerna vilket kan leda till en bristande representation och således göra det svårt att dra generella slutsatser.

4. Teoretiskt perspektiv

4.1 Vad är välbefinnande?

Det finns ingen allmänt accepterad definition på vad välbefinnande egentligen innebär och det finns en stor uppsättning teorier som avser förklara individers välbefinnande. Enligt Lambert et al. (2019) utvecklas nya former av index och teoretiska ramverk löpande. År 2019 beskrivs att det fanns cirka 160 olika förhållningssätt och ramverk kopplat till välbefinnande (Lambert et al., 2019). Välbefinnande är ett komplext och brett begrepp, hur välbefinnande definieras

och beskrivs skiljer sig således åt i litteraturen. Hur välbefinnande definieras skiljer sig beroende på kontext och individ (White, 2015). Vi har i avsnittet *begreppsdefinition* presenterat hur begreppet välbefinnande definieras i denna studie.

Välbefinnandet hos befolkningen är inte enbart viktigt ur den enskildes perspektiv. Att befolkningen mår bra och upplever gott välbefinnande är även viktigt ur en samhällsligt perspektiv. Befolkningens välmående är en viktig aspekt avseende utformande av till exempel samhällsinsatser. Historiskt har människors välbefinnande mätts genom ekonomiska mått där Gross domestic product (GDP) använts i stor omfattning (Voukelatou et al., 2020). GDP motsvarar Sveriges bruttonationalprodukt, BNP (SCB, 2024). I litteraturen (Ruggeri et al., 2020; Decancq & Schokkaert, 2016) anges olika skäl till att man alltmer lämnat ett ekonomiskt mått för att mäta en befolknings välbefinnande. Ruggeri et al. (2020) beskriver att endimensionella mått som inkomst inte kan ge en helhetsbild. Decancq och Schokkaert (2016) beskriver att inkomstrelaterade mått kan ge en snäv bild av människors välbefinnande och att de inte beaktar vad individer själva upplever som viktigt (Ruggeri et al., 2020; Decancq & Schokkaert, 2016).

Traditionellt har välbefinnande mätts genom enkäter där svaren kvantifierats. Både objektiva och subjektiva mått har betydelse och därför försöker fler kombinera dessa (Voukelatou et al., 2020). En utvecklingslinje handlar nu om att vidga bilden av hur välbefinnande kan mätas och inkludera andra indikatorer än enbart inkomst. Syftet med att inkludera fler dimensioner relaterar till kunskap om att individuellt välbefinnande inte enbart beror på faktorer som kan kvantifieras (Sollis et al., 2022). Traditionella enkätundersökningar möjliggör insamling av stora material vilket kan ses som en fördel. Tillvägagångssättet beskrivs dock som kostsamt vilket kan medföra att länder med sämre ekonomi inte har möjlighet att genomföra undersökningarna kontinuerligt. Detta kan i sin tur leda till att jämförelse mellan länder försvåras (Voukelatou et al., 2020).

4.2 Andra ingångar till välbefinnande

Nedan följer tre konkreta exempel av ingångar till välbefinnande men som valts bort för arbetet.

Många av de modeller som finns använder metriska skalor för att undersöka individers välbefinnande. Prawitz et al. (2006) har utvecklat en modell och som senare validerats. Modellen avser att undersöka individers ekonomiska välbefinnande och stress relaterat till ekonomi. Individer ombeds besvara frågor på en tio-gradig skala (Prawitz et al., 2006).

En annan modell som även den syftar till att undersöka ekonomiskt välbefinnande är framtagen av Sorgente et al. (2024). Denna modell är flerdimensionell men avser i första hand unga vuxnas ekonomiska välbefinnande. Denna modell förde med sig fördelar såsom att den validerats och är provad i en europeisk kontext (Sorgente et al., 2024). Denna modell valdes bort av främst av en orsak. Intervjupersonerna i vår studie är för oss anonyma, vilket medför att deras ålder inte är känt. Detta gör att en modell som uttryckligen avser undersöka unga vuxna inte lämpar sig.

Ett tredje och sista exempel på en ingång till välbefinnande som studerats och sedan valts bort är vad som kallas för relationellt välbefinnande. Denna form av välbefinnande studerar individers välbefinnande kopplat till relationer. Detta synsätt avser att studera individer som subjekt och motsätter sig andra välbefinnandekoncepters objektifierande av individer. Relationellt välbefinnande betonar vikten av kontext för att förstå välbefinnande hos individer, då välbefinnande hänger samman med tid, kultur och sociala sammanhang. Det relationella greppet kan vidare användas med en kvalitativ metod. Däremot är denna form relativt ny och har inte heller tillämpats i västvärlden. Formen har mestadels använts för undersökningar på landsbygden i länder som till exempel Indien (White, 2015; White & Jha, 2023).

4.3 Val av teoretisk utgångspunkt och tillämpning

Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter har vi i denna studie valt att förhålla oss till ett multidimensionellt synsätt. Detta innebär att både objektiva och subjektiva aspekter har beaktats vid vår teoretiska analys.

Objektiva mått kan förklaras som en uppsättning faktorer som anses viktiga för många människor. Sådana faktorer beskrivs som viktiga oberoende vad individer själva anser (Rice, 2016). Faktorer som tenderar att ingå under en sådan kategori är till exempel inkomst, boendeförhållanden och utbildning (Voukelatou et al., 2020).

Subjektiva mått av välbefinnande beskrivs istället som faktorer som individer själva uttrycker är viktiga. Dessa mått bygger ofta på självskattningar av faktorer som psykisk och fysisk hälsa, mening med livet och lycka (OECD, 2013).

4.4 Alatartseva och Baryshevas välbefinnandemodell

Modellen som valts har utvecklats av Alatartseva och Barysheva (2015) och beskrivs som en flerdimensionell modell som både beaktar objektiva och subjektiva mått för att försöka förstå mänskligt välbefinnande (Alatartseva & Barysheva, 2015). Inom denna modell beskrivs det mänskliga välbefinnandet bestå av ett inre välbefinnande och ett yttre välbefinnande. Det inre kan i sin tur kopplas till subjektiva aspekter medan det yttre kopplas till objektiva aspekter. Här syftar den inre nivån av välbefinnande till personliga egenskaper och individuellt mående medan den yttre nivån omfattas av olika samhällets vedertagna åsikter om välbefinnande. Det mänskliga välbefinnandet beskrivs som flerdimensionellt och att det kan beskrivas genom en kombination av fyra dimensioner (Alatartseva & Barysheva, 2015). Dessa dimensioner är följande:

1. En människa är välbefinnande om den lever i enighet med sin natur, i harmoni med andra och miljön.
2. För att en människa ska kunna uppleva välbefinnande behöver hen vara medveten och förstå vad som är bra för dennes liv och även ha möjlighet och intention att kunna uppnå detta.
3. Välbefinnande kan uppstå om individen har möjligheter att förstå sin egen potential som människa.
4. Välbefinnande kan uppstå om samhället kan förse individer med förutsättningar och förhållanden som gör att de kan leva i sin samtid, för att uppnå ovan dimensioner.

Genom att undersöka ovanstående dimensioner kan enskilda individers välbefinnande undersökas. De objektiva aspekterna hänger samman med den tredje och fjärde dimensionen. De subjektiva aspekterna hänger samman med den första och andra dimensionen. I tabell 1 beskrivs de objektiva och subjektiva aspekterna i relation till de fyra dimensionerna, utifrån Alatartseva och Barysheva (2015) modell.

Tabell 1. Objektiva och subjektiva aspekter

Objektivt (tredje & fjärde dimensionen)	Subjektivt (första & andra dimensionen)
O1 Inkomstnivå och inkomststabilitet	S1 Respekt och självrespekt
O2 Boendeförhållanden	S2 Självförtroende
O3 Utbildningsmöjligheter	S3 Tillfredsställelse
O4 Social miljö	S4 Harmoni
O5 Säkerhet	S5 Mening med livet och individuell mening
O6 Möjlighet att förstå sina sociala och civila rättigheter	S6 Kärlek, vänskap, känna sig behövd, relationer

Enligt modellen krävs en samstämmig definition för vad som avses med de objektiva måtten för att forskare som undersöker olika kontexter skall kunna bruka förhållningssättet (Alatartseva & Barysheva, 2015). Modellen förser oss inte med konkreta mått och därav kommer vi att utgå från OECD:s beskrivning av de objektiva måtten. Sverige är ett av OECD:s medlemsländer och mycket av svensk välbefinnandeforskning utgår från deras definitioner (Utrikesdepartementet, 2022). OECD:s egna index kallas för “Better life” och är ett multidimensionellt index och bygger även det på sammansatta mått (Pinar, 2018). Detta är vidare en av anledningarna till att vi valt att förhålla oss till detta då vår studie är utifrån en svensk kontext.

Tabell 2. Definition av objektiva aspekter

De objektiva måtten definieras enligt OECD (2023) som nedan och har utgjort grunden för hur vi tolkat empirin i relation till modellens objektiva aspekter. Modellens subjektiva aspekter relateras mer konkret till intervjupersonernas egna beskrivningar.

1. Income and wealth relateras till O1 inkomstnivå och inkomst stabilitet Inom denna kategori ingår: Hushållets inkomst, Problematik med att ekonomin att räcka till samt ekonomisk trygghet.
2. Housing relateras till O2 Boendeförhållanden Inom denna kategori ingår boendeförhållanden, boendekostnader, tillgång till sanitära utrymmen och internet.
3. Education relateras till O3 utbildningsmöjligheter Inom denna kategori ingår antal utbildningsår, studieförmåga och utbildningsnivå.
4. Social connections relateras till O4 Social miljö Inom denna kategori ingår socialt nätverk och sociala interaktioner, ensamhet och upplevelse av personliga relationer.
5. Safety relateras till O5 säkerhet Inom denna kategori ingår personligt upplevd trygghet och antal mord i landet.
6. Civic engagemang relateras till O6 Möjlighet att förstå sina sociala och civila rättigheter. Inom denna kategori ingår möjlighet till politisk delaktighet och möjlighet att ta del av de civila rättigheter som finns.

Den flerdimensionella modellen kan hjälpa oss synliggöra både subjektiva och objektiva aspekter av välbefinnande i vår empiri. Hur beskrivs aspekterna, subjektiva som objektiva av intervjupersonerna? Betonas någon aspekt tydligare i relation till ett monetärt bidrag? Går det att urskilja vilka värden som av intervjupersonerna beskrivs i relation till de fyra dimensionerna? Genom att följa de fyra dimensionerna i Alartseva och Baryshevas (2015) modell kan vi undersöka om och hur ett extra monetärt bidrag påverkat intervjupersonernas välbefinnande.

4.4 Teoretisk diskussion

Välbefinnande har teoretiserats och definierats på olika sätt. Vi ägnade mycket tid för att läsa in oss på välbefinnande och dess olika former. Vi ämnade att finna en teori eller teoretiska begrepp som kunde vara gynnsamma i analys av vår empiri. På grund av den stora mängden av välbefinnandeforskning fanns det ingen möjlighet att sätta sig in i samtliga ingångar. Vi har arbetat gediget för att finna ett lämpligt ramverk men kan alltså inte utesluta att det möjligen finns ramverk som passar materialet bättre.

Vidare är välbefinnande subjektivt och lämnar därav visst utrymme för tolkning. I denna studie har vi inte haft för avsikt att gradera individers välbefinnande, vi har i stället intresserat oss för förändring och individens egen beskrivning av deras mående. Utrymmet för tolkning

är dock en aspekt som går att problematisera kring. Subjektiva mått är föränderliga och kan skilja sig mellan individer. Även om ambitionen med föreliggande studie inte har varit att kvantifiera våra kvalitativa svar så medför det stora utrymmet för variation en svårighet att göra jämförelser mellan individer och mot annan forskning.

De objektiva måtten är även de föremål för tolkning. Objektiva mått ses som tidigare nämnt som faktorer som anses viktiga för många människor, men vilka objektiva mått som används varierar i litteraturen. Vilka mått som inkluderas är också ett aktivt val som görs av olika forskare. Denna aspekt anser vi är viktig att ha i beaktning då detta gör att vi aldrig med säkerhet kan hävda att alla aspekter av välbefinnande täckts.

5. Metod

I detta avsnitt presenteras studiens metodval, urval, datainsamling och databearbetning. Etiska överväganden samt kvalitetskriterier diskuteras i avsnittets slut.

5.1 Metodval

Föreliggande studie bygger på kvalitativa intervjuer. Studien avser att undersöka individers upplevelse och reflektion avseende projekt Livsgnistan och således har en kvalitativ intervjumetod bedömts lämplig. En kvalitativ metod kan möjliggöra insamlandet av rika och djupgående svar (Kvale & Brinkman, 2014). I jämförelse med kvantitativa metoder kan kvalitativ metod ge intervjupersoner större möjlighet att nyansera sina svar, detta kan således ge en större förståelse för den verklighet intervjupersonerna beskriver och lever i (Nilsson, 2014).

Intervjuerna har genomförts av diakonerna med en semistrukturerad form som innebär att frågeguiden består av teman och öppna frågor. Frågeguiden är uppdelad i tre fält och vissa bestämda frågor att utgå ifrån. Att det finns ett par bestämda frågor kan enligt Nilsson (2014) säkerställa att samma frågor ställs till samtliga deltagare och att jämförelse blir möjlig på så vis, samtidigt så erbjuder intervjuformen rum för olika typer av följdfrågor. Detta kan förenkla för individanpassning och möjlighet att utforska de aspekter som enskilda individer beskriver som viktiga (Nilsson, 2014). Semistrukturerade intervjuer förutsätter att

intervjuledaren lyssnar aktivt för att kunna uppfatta potentiellt viktiga delar och för att kunna ställa följdfrågor. Intervjuernas semistrukturerade gjorde det möjligt för intervjupersonerna att påverka innehållet (Alvehus, 2019). En flexibel intervjuform kan vidare öppna upp för detaljer och större utrymme för intervjupersonerna (Jacobsen, 2012).

5.2 Urval

Tolv personer med en etablerad kontakt med diakonin valdes ut till projektet. Projektets fyra ansvariga diakoner fick själva välja ut tre deltagare vardera. En av diakonerna avslutade sin anställning vilket resulterade i att tre deltagare kopplade till diakonen inte togs med i det vidare projektet. Dessa tre individer fick som utlovat samma monetära bidrag som resterande deltagare men intervjuades inte. Det slutgiltiga urvalet bestod av nio individer som intervjuades vid tre tillfällen vardera; innan projektet, nio månader in i projektet samt tre månader efter projektets avslut.

Diakonerna förhöll sig till ett par gemensamma urvalskriterier vid sina val av deltagare.

- Deltagarna skulle ha en etablerad kontakt med diakonin. Detta innebär att utvalda personer skulle vara välkända för diakonin. Däremot förelåg inget tidskriterium för kontakt.
- Deltagarna skulle enligt bedömning av diakonerna ha en sådan ekonomisk situation där 1000 kr extra i månaden kunde göra skillnad för deras vardag.

På grund av det andra kriteriet bestämde diakonerna att de inte skulle inkludera barnfamiljer, individer som var hemlösa eller individer med en pågående beroendeproblematik. Detta val gjordes för att minimera risken att pengarna enbart skulle användas till blöjor, nätter på vandrarhem eller alkohol och narkotika.

Urvalet kan beskrivas som ett målstyrt urval. Ett målstyrt urval innebär att de deltagare som väljs ut tros kunna besvara den forskningsfråga som undersöks. Urvalet har haft ett antal inklusionskriterier och deltagarna har inte slumpmässigt valts ut, vilket kännetecknar det målstyrda urvalet (Bryman, 2018). Inom kvalitativ forskning så görs urvalet ofta i syfte att just kunna utvinna information (Jacobsson, 2012). Detta relaterar till uppställt kriterium om att deltagarna valdes ut baserat på diakonernas bedömning om att 1000 kr kunde medföra skillnad för individerna.

Urvalet i vår studie går att dela upp i två led. Det första leDET behandlar deltagarna i projektet och har ovan beskrivits. Det andra leDET behandlar det urval som gjorts efter att vi fått ta del av materialet. En första aspekt avser vårt val av att använda oss av färdiginsamlat material. Projektet har bedrivits i en kontext där kontrollerande funktioner exkluderats och har även bedrivits avskilt från sociala myndigheter. Mot bakgrund av vad den tidigare forskningen visat avseende hjälpsökandes upplevda obehag i kontakt med sociala myndigheter, möjliggör denna unika kontext att undersöka ekonomi och välbefinnande. Livsgnistan är ett av få projekt vars omständigheter överensstämmer med det behov av ytterligare forskning som tidigare studier har uttryckt. Vi valde även Livsgnistan utifrån att det kan ge en unik möjlighet att få direkt insyn avseende hjälpsökandes egna tankar.

Urval handlar vidare inte enbart om vilka individer som inkluderas i studien utan även vilken empiri som inkluderas (Bryman, 2018). Efter att vi tagit del av empirin gjordes ett ytterligare urval kopplat till vilket material vi avsåg att använda. Två av nio deltagare talar ett språk som vi inte behärskar. Intervjuer med dessa två personer inkluderade ytterligare en person som fungerade som tolk. Vid genomlysning av intervjuer framgår det att tolken inte uppfattar samtliga frågor och uttrycker att denne inte förstår frågan. Vi kan således inte säkerställa att intervjupersonen uppfattat de ställda frågorna. Denna aspekt skulle möjligen kunna påverka studiens validitet, då vi inte kan säkerställa att vi undersöker det som avses att undersökas. Det vore inte tillförlitligt att presentera ett resultat där vi är osäkra kring om intervjupersonerna tolkat och förstått frågan (Kvale & Brinkmann, 2021). Av denna anledning har vi valt att inte inkludera intervjuerna med dessa två personer. Detta exkluderar sammantaget sex intervjuer. Vi bedömer att inkludering av dessa intervjuer möjligen kunnat påverka vår tolkning och även riskera övertolkning. Övertolkningen hade vidare kunnat bidra till att ogrundade gissningar avseende materialet gjorts.

5.3 Datainsamling

Insamlingen av det empiriska materialet genomfördes av projektets ansvariga diakoner. Samtliga deltagare intervjuades vid tre tillfällen vardera, innan projektet i samband med att deltagaren valt att tacka ja till medverkan, nio månader in i projektet och efter avslutat projekt. Detta resulterade i 27 kvalitativa intervjuer med olika längd och omfattning. Sammanlagd tid för samtliga tre intervjuer per person varierade mellan 11 minuter och 45

minuter. Intervjuerna som använts i föreliggande studie spelades in och utgör uppsatsens empiriska grund. Ljudfilerna har inhämtats och tillhandahållits från en av de ansvariga diakonerna. Ljudfilerna lämnades personligen över till oss på ett USB-minne.

Efter att vi givits tillgång påbörjade vi transkriberingen av intervjuerna. Intervjuerna delades upp och transkriberades enskilt. Vid den initiala transkriberingen återgavs intervjuerna så precist som möjligt utifrån det intervjupersonerna uttryckte. Vid tillfällen där det var svårt att uppfatta vad intervjupersonen sa så lyssnades sekvensen om, därefter markerades **ouppfattat ord** i löpande text. Detta gjordes för att undvika att gissa sig till vad som sagts (Bryman, 2018). Under transkriberingen så avidentifierades uppgifter löpande. Geografiska platser, ålder och information om familjemedlemmar har anonymiserats och modifierats. Detta har gjorts för att minimera risken att röja intervjupersonernas identitet (Vetenskapsrådet, 2017). Därefter gick vi gemensamt igenom våra utskrifter. Detta gav möjlighet att kunna korrigera ett par av de passager där **ouppattat ord** markerats. Vid dessa markeringar lyssnades ljudfilen igenom och vid flera tillfällen kunde då det ouppfattade ordet uppfattas av den som inte transkriberat intervjun.

Efter detta korrigerades språket utan att förändra innebörden i utskrifterna. Människor talar ofta inte på samma vis som vi skriver vilket gör att en exakt ordagrann återgivning av intervjupersoner även kan uppfattas ofördelaktig av individerna själva (Bryman, 2018). Vi har även valt att ta bort upprepningar och ord/ljud så som *öh* och *eh*. Detta för att utskrifterna skall vara så begripliga och läsvänliga som möjligt (Kvale & Brinkmann, 2014). Avsikten i denna studie är att undersöka *vad* som sägs och inte *hur* det sägs rent språkligt, detta är ytterligare ett motiv till små korrigeringar i våra utskrifter.

5.4 Intervjuguide

Som tidigare nämnt är det diakonerna som genomfört intervjuerna med projektets deltagare, således har vi inte utformat studiens intervjuguide. Vi har däremot fått ta del av den aktuella intervjuguide som användes vid intervjuerna (Bilaga 2 – intervjuguide). Intervjuguiden är uppdelad i tre fält med frågor att utgå ifrån. Samtliga frågor berör dessa tre fält men är skrivna på olika sätt då alla deltagare intervjuades vid tre tillfällen; innan projektet, nio månader in i projektet samt efter avslutat projekt. Diakonerna har även ställt olika följdfrågor till deltagarna.

5.5 Databearbetning

För att bearbeta och analysera den insamlade empirin har en tematisk analys använts. Vi har förhållit oss till Braun och Clarkes (2006; 2013) tillvägagångssätt avseende tematisk analys. Tillvägagångssättet består av sex steg vilka vi beskriver nedan i förhållande till hur vi använt ramverket (Braun & Clarke, 2006).

Lär känna ditt material: Det första steget syftar till att bekanta sig med det insamlade materialet (Braun & Clarke, 2006). Denna fas inleddes redan vid genomlysning och transkribering av materialet som ovan beskrivits. Därefter lästes samtliga utskrifter igenom enskilt.

Initial kodning: Efter att vi enskilt läst igenom utskrifterna påbörjades en initial kodning av materialet. Innan vi påbörjade detta diskuterades vilka riktlinjer som skulle förhållas till vid kodning. Vi hade en ambition om att se på materialet med öppenhet och därför beslutades att den initiala kodningen skulle ske utan förbestämda direktiv. Detta gjorde att materialet både kodats manifest och latent (Braun & Clarke, 2006; 2013).

Efter den enskilda kodningen gick vi gemensamt igenom materialet i sin helhet. Under den processen framkom att vi både kodat lika och olika. Detta föranledde en gemensam reflektion kring innehållet där vi diskuterade olika tolkningar.

Söka efter teman: Den tredje fasen inleddes genom att empirin lästes igenom ännu en gång. Sammanlagt hade 24 antal koder använts. Flera av koderna med liknande innebörd eller sammanhang började grupperas i olika kluster.

Revidera teman: I denna fas ingår att söka efter inbördes relationer mellan teman (Braun & Clarke 2006; 2013). Vi gjorde detta genom att rita upp våra kluster på tankekartor, vi jämförde och diskuterade klustrets olika egenskaper och vilka skillnader samt likheter som fanns dem emellan. I denna fas delade vi även upp teman i mindre subteman.

Definiera och namnge teman: Den tematiska analysens näst sista fas går ut på att definiera temats innebörd och vad som ingår (Braun & Clarke, 2006). Vi gav sedan våra huvudteman och subteman uttänkta och passande namn.

Rapportera resultat: Slutligen rapporterades resultaten, vilket resulterade i föreliggande uppsats.

Vi fann både för- och nackdelar med tematisk analys, vi bedömde att dess fördelar var övervägande vilket motiverar vårt val av analysmetod. Braun och Clarke (2006; 2013) beskriver att tematisk analys inte är teoribunden och således möjlig att kombinera med olika teoretiska utgångspunkter och forskningsfrågor (Braun & Clarke, 2006; 2013). Tematisk analys syftar till att finna mönster och teman i kvalitativt insamlade data och kan ge förutsättningar att få ut detaljerade och djupgående data ur empirin (Braun & Clarke, 2006; 2013). Enligt Braun och Clarke (2006; 2013) har tematisk analys däremot kritiserats för sin tolkande karaktär, vilken är en aspekt att beakta. Flexibilitet är en egenskap som betonas i Braun och Clarkes beskrivning av tematisk analys.

Enligt tematisk analys finns inget *rätt* sätt att till exempel koda eller tematisera material. Tematisk analys möjliggjorde en frihet i hur empirin kunde tolkas samt flexibilitet att anpassa vårt tillvägagångssätt (Braun & Clarke, 2006;2013). Denna aspekt värderades högt i relation till att vi inte genomfört intervjuerna och att vi inte kunnat påverka intervjuernas innehåll, till exempel i utformande av intervjufrågor. Således var den flexibla aspekten viktig för att kunna förhålla sig till empirin. Ytterligare ansåg vi den tematiska analysens relativt tydliga uppbyggnad som en fördel. De sex olika stegen gav en överskådlighet och upplevdes enkla att förhålla sig till.

5.6 Etiska överväganden

De etiska övervägandena i föreliggande uppsats går att dela upp i två led. I det första ledet finns ursprungsprojektet, Projekt Livsgnistan. Livsgnistan är godkänt av etikprövningsnämnden. Projektet har även godkänts av Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet, som bedömt att projektet är etiskt försvarbart att använda sig av i en studentuppsats (Vetenskapsrådet, 2017).

Deltagarna i ursprungsprojektet har samtliga lämnat informerat samtycke och informerats om deras rätt att avbryta sin medverkan under projektets gång, se bilaga 1 – informerat samtycke (Kvale & Brinkman, 2014). I relation till ursprungsprojektets urval finns det några val som bör reflekteras etiskt kring. Diakonerna har själva valt vilka personer som ska tillfrågas. Gällande detta går det att diskutera huruvida en beroendeställning föreligger då diakonerna och deltagarna haft tidigare kännedom om varandra. Det går inte att utesluta att tillfrågade deltagare därmed kan ha upplevt en förväntan att delta. Denna beroendeställning är också en viktig aspekt att beakta i relation till intervjusamtalets etik (Jacobsen, 2012). I intervjusamtalet föreligger redan en maktasymmetri då det är intervjuaren som styr samtalet. Möjligen kan deltagarna ha känt sig tvungna att svara på ett visst sätt till följd av deras relation med diakonerna och kyrkan, för att bibehålla en god stämning och relation (Kvale & Brinkman, 2014).

Projektet innehåller även monetära bidrag och den ekonomiska aspekten kan möjligen fungerat som incitament att delta. I intervjuerna beskriver flera av deltagarna en mycket ansträngd ekonomisk situation. Vissa av deltagarna beskriver att de har problem att tillgodose sina dagliga basala behov såsom mat och medicin. Vi anser att denna aspekt är viktig att reflektera över i relation till krav om frivillighet då projektet innefattar pengar (Jacobsen, 2012). Den ekonomiska aspekten kan i sin tur också ha påverkat intervjupersonernas svar i form av ett behov av att visa tacksamhet för att möjligen få delta i ett liknande projekt eller få liknande hjälp igen.

I det andra ledet finns de etiska överväganden och resonemang som är kopplade till denna uppsats. Eftersom vi själva inte deltagit vid intervjuerna kunde vi inte med full säkerhet utesluta att deltagarnas personuppgifter röjdes i inspelningarna. Innan de ljudinspelade intervjuerna transkriberades, lyssnade en av uppsatsförfattarna på intervjuerna. Uppsatsförfattaren som inledningsvis lyssnade på inspelningarna saknar koppling till staden där projektet genomfördes. Denna försiktighetsåtgärd gjordes i enlighet med konfidentialitetskravet (Kvale & Brinkman, 2014) för att minimera risken att personuppgifter framkom som i sin tur hade kunnat identifieras av den andra uppsatsförfattaren. Namnet på projektet och namnet på församlingen, är information som röjdes innan vi bestämde oss för att skriva om projektet. Vi valde därför att fortsätta benämna projektet och församlingen vid

namn. En aspekt att beakta avseende deltagarnas konfidentialitet är därmed att denna information hade kunnat kopplas till deltagarna (Kvale & Brinkman, 2014; Jacobsen, 2012).

Projektets deltagare blev informerade om att intervjuerna eventuellt skulle användas i någon form av studie. En etisk aspekt att beakta gällande informerat samtycke är däremot att de inte fått vetskap om hur vi valt att använda empirin i vår studie och hur deras svar skulle komma att tolkas (Jacobsen, 2012). Detta föranledde en diskussion huruvida deltagarna ställt sig till sin medverkan utifrån våra forskningsfrågor. Vi kan inte med full säkerhet utesluta att de hade kunnat resonerat annorlunda.

En försiktighetsåtgärd som gjordes avseende förvaring av materialet var att inte ladda ner ljudfilerna från USB-minnet till våra datorer. Vi turades om att ha USB-minnet när vi skulle lyssna på intervjuerna och transkribera dem. I transkriberingsprocessen anonymiserades materialet löpande och transkriberingarna har förvarats noggrant för att säkerställa att ingen utomstående kan ta del av materialet. Vi är de enda förutom diakonerna som har haft tillgång till materialet. När uppsatsen är godkänd kommer de transkriberade utskriften att förstöras och USB-minnet kommer att lämnas tillbaka till ansvariga diakoner.

5.7 Kvalitetskriterier

I detta avsnitt diskuteras studiens tillförlitlighet utifrån olika begrepp. Vi diskuterar och problematiserar studiens överförbarhet, pålitlighet, vikten av ett kritiskt perspektiv samt trovärdighet i korthet.

Avsikten med vad ett resultat skall kunna leda till skiljer sig mellan olika forskningsmetoder. När det gäller kvalitativa studier är överförbarhet ett begrepp att beakta. En form av överförbarhet är analytisk generalisering, detta innebär att en undersöknings resultat kan ge vägledning i vad som möjligen kan ske i en annan kontext (Kvale & Brinkman, 2014). Vår studies resultat går i linje med tidigare forskning vilket talar för att våra resultat möjligen kan appliceras på en liknande kontext. Däremot har vi funnit ett begränsat antal svenska studier med ovillkorade monetära bidrag vilket möjligen kan tala emot vår studies analytiska generaliserbarhet.

En studies pålitlighet kan diskuteras sammanhängande med det kritiska perspektivet.

Pålitlighet avser hur transparenta och ärliga studier är gjorda (Bryman, 2018). För att en studies pålitlighet skall kunna bedömas av andra krävs att samtliga delar presenterats och att inget utelämnats (Kvale & Brinkman, 2014). Vi har löpande försökt förhålla oss kritiska till oss själva och gentemot varandra. Arbetet har varit iterativt och samtliga delar har reviderats vid flera tillfällen. Detta har gjorts i syfte att problematisera valda tillvägagångssätt och tolkningar. Vi har även återgivet samtliga steg på ett så transparent sätt som möjligt.

En aspekt som möjligen gör att vår studies pålitlighet går att problematisera avser det faktum att vi utgått från redan inhämtat material. Detta medför att vi inte med full säkerhet kan veta om vi givits all information eller om något utelämnats från projektansvariga. Detta innebär att det möjligen skulle kunna finnas aspekter som påverkat studien, men som vi inte känner till och således kan ta ställning till.

Trovärdighet avser i vilken grad resultatet av en studie kan anses sannolika av andra (Bryman, 2018). En viktig aspekt att beakta avseende detta handlar om vilken förförståelse vi har.

Delvis kom idén till föreliggande uppsats från en projektplan där begrepp som välbefinnande presenterats. Vårt arbete har inte utgått från ett deduktivt arbetssätt, däremot har vi genom föreslagen projektplan haft begreppet välbefinnande med oss från början. Denna aspekt kan ha påverkat vilken ingång vi haft till vårt material. Vi har därför ämnat att medvetandegöra vår egen förståelse och synsätt avseende detta. Därför valde vi att inte teoretiskt fördjupa oss kring välbefinnande innan vi transkriberat och kodat vårt material. Syftet med detta var att se på materialet med ett öppet synsätt och minimera risken att låta vår egna förförståelse påverka materialet.

6. Resultat och analys

Resultatet presenteras nedan under fyra huvudteman. Dessa teman är *“Att överleva eller att leva lite extra”*, *“Relationer och sociala aspekter”*, *“Att kunna andas ut...”* och *“Språngbräda eller flytväst”*. Avsnittet avslutas med en analys av empirin.

6.1 Tema 1: Att överleva eller att leva lite extra

Under detta tema ges en presentation över hur deltagarna beskriver att de nyttjat sin extra summa pengar. Det finns två övergripande mönster vilket gör att det övergripande temat kan delas in i två subteman.

6.1.1 *De basala nödvändigheterna*

Vissa deltagare beskrev att deras vardag och ekonomiska situation är så ansträngd att bidraget använts till de utgifter de anser är mest nödvändiga. Deltagarna beskrev dessutom att de har olika strategier för att ha råd med sina utgifter, bland annat att köpa mat med nedsatt pris och att prioritera de mest nödvändiga utgifterna. Dessa strategier användes även under projektperioden. För några av intervjupersonerna har en extra summa pengar bidragit till att finansiera de dagliga basala behoven. Pengarna har oavkortat gått till mat, medicin och till elektricitet. Det extra bidraget pengar har i dessa fall inte kunnat nyttjas till nöjen.

“...utan de där pengarna vet jag inte hur jag skulle överleva just nu, förut skulle det kanske vara något extra, just nu är det inte extra på något sätt, det är gränsfall just nu, de där pengarna gör ju att jag har någonting att äta, som sagt, billigaste varorna som inte är de färskaste, men ändå, som sagt kanske det skulle vara någonting extra förut, just nu är det gränsfall”. IP 7 intervju 1.

“...jag har ju kunnat betala en stor del av elräkningen med de pengarna, så det har varit en lättnad...” IP4 fortsätter... “... tack och lov liksom för jag tänker om jag inte hade fått de tusen kronorna, då vet jag inte vad jag hade gjort. För jag har frusit väldigt mycket i vinter kan jag säga”. IP 4 intervju 2.

6.1.2 *Att unna sig*

Några av deltagarna beskrev att de tack vare bidraget har kunnat unna sig mat som de inte annars haft möjlighet att lägga pengar på. Att kunna lyxa till det och lägga pengar på något som de vanligtvis inte brukar, beskrevs som njutningsfullt.

“Jag har unnat mig en pizza. Dit jag brukar gå och plugga, där finns en pizzeria som har bra pris och bra pizzor. Man kan äta pizza där och det ingår kaffe där, så jag kan också ta en kaffe, en extra kaffe i plastmugg efteråt...”. IP 2 intervju 2.

“Nej men det är väl det här, att jag kunde unna mig att gå och äta något gott, och jag har faktiskt varit på *restaurang* två gånger, och det hade jag ju inte kunnat gjort annars...”. IP 6 intervju 3.

Intervjuperson 1 beskrev att hon med bidraget kunnat köpa mer frukt, grönsaker och fisk än vad hon hade haft möjlighet att göra utan bidraget.

“det har hjälpt mig att leva med lite mera friheter. Att jag har kunnat köpa lite extra frukter, mediciner. Om medicinerna är slut mitt i månaden så behöver jag inte vänta till min pension kommer”. IP 1 intervju 3.

6.2 Tema 2: Relationer och sociala aspekter

Den ekonomiska situationen beskrevs kunna försvåra relationer till andra runt omkring. Flera intervjupersoner uppgav att de tidigare behövt låna pengar av anhöriga, något som de själva inte beskrivit som önskvärt. Att låna pengar av sina anhöriga beskrevs vara obekvämt och skamfullt. En deltagare beskrev att hans anhöriga också är ekonomiskt begränsade vilket gjorde att det var jobbigare att ta emot hjälp från dem. Deltagarna beskrev att de inte behövt låna pengar och ta emot hjälp från anhöriga i samma utsträckning när de fått bidraget.

“... mina barn hjälper mig men de är begränsade själva. De är utsatta på samma sätt, jag har inte mage att ta något från dem, de köper ju mat, de hjälper men det finns gränser såklart...”. IP 7 intervju 3.

“... ibland måste jag låna mot min vilja. Nu i nio månader har det varit ett stort mirakel att inte behöva låna mera. Det är ändå obehagligt för mig att ringa mina vänner och störa dem...” IP 1 intervju 2.

Med en mindre begränsad ekonomisk situation har intervjudeltagare haft möjlighet att resa till sina anhöriga, köpa presenter och ta sig ut i sociala sammanhang tillsammans med andra. En deltagare beskrev att han har kunnat bjuda hem vänner till sitt hem, något som han inte har gjort tidigare.

“En sak är att jag kunnat bjuda hem folk till mig ibland, att man kan komma hem och vara hos mig. Man höjer sin livskvalitet om man säger så (...) om det basala fungerar så är man mer inriktad på det väsentliga. Att det skapar godare relationer till andra människor ” IP 3 intervju 3.

“Jag kan göra lite mer resor och hälsa på mina barn, det är en väldigt viktig bit. Mitt barn bor ju i en annan stad och det kostar ju lite, hon har gett mig pengar, hon ska inte ge mig pengar, hon ger ju mig pengar mitt barn ”. IP 6 intervju 1.

Bidraget medförde dessutom förändringar i deltagarnas relation till sig själva. En deltagare beskrev att hon länge var chockad över att just hon fått möjligheten att delta i projektet. Deltagaren beskrev att det var svårt att ta in att hon skulle få pengar ovillkorat.

“Man tänker ju liksom att, på något sätt, att man inte skulle vara värd det, asså när det gäller självkänslan och så, men jag tror nog att jag tycker att jag är värd att få det lite bättre.”. IP 4 intervju 1.

Intervjuperson 4 återkom till sin självkänsla under den sista intervjun och beskrev att bidraget gjorde att det tändes en gnista hos henne.

“... i och med att elräkningen var så hög så var det som en skänk från ovan att jag fick den där tusenlappen, för jag fick liksom större utrymme på något sätt och jag vet inte men det kändes liksom som, jag vet inte om jag fick någon sån gnista eller vad man ska säga. Jag fick som mera kraft “. IP 4 intervju 3.

Ett extra bidrag har även kunnat bidra till en annan typ av fritid än vad som tidigare varit möjlig. Det har funnits en möjlighet att fokusera på andra saker när jobbiga tankar om ekonomi inte har tagit upp lika mycket tankekraft. Flera deltagare beskrev att de har kunnat

lägga mer tid på saker som är viktigt för dem såsom att spendera tid i trädgården, ägna sig åt konstnärlig verksamhet och träna. Intervjuperson 3 berättar att han har börjat spela munspel.

“... Det balanserar upp faktiskt, man kan engagera sig i det som är viktigast, att utvecklas eller vara i den tro man är och hitta på saker. Jag har börjat spela munspel, det har jag inte gjort tidigare, det har jag engagerat mig i...” IP 3 intervju 2.

“Jag har exempelvis fått gå på gym vilket är något som jag gillar jättemycket, därför att det får mig att koppla av, att inte tänka på olika problem, så på det viset har det hjälpt mig, det leder väl till att min hälsa blir bättre, min psykiska hälsa blir kanske bättre på grund av det”. IP 2 intervju 3.

6.3 Tema 3: Att kunna andas ut...

Det ekonomiska bidraget har för vissa intervjupersoner bidragit till ett lugn och en minskad ekonomisk oro. En intervjuperson beskrev att garantin bidragit till en känsla av trygghet. Intervjupersonen jämförde med sin erfarenhet av försörjningsstöd från socialtjänsten. Tryggheten med garantin beskrevs enligt nedan citat.

“... definitivt att jag känt mig lugnare, jag har sett fram emot att få den här hjälpen varje månad (...) det kan vara att jag fått mitt försörjningsstöd betalat för sent och när jag får den här hjälpen från kyrkan i slutet av månaden, vet jag åtminstone att det får jag i tid. Så det har hjälpt mig jättemycket faktiskt för det har varit två-tre gånger som mitt försörjningsstöd har kommit sent, en gång 22 dagar försent” IP 2 intervju 2.

Intervjuperson 2 fortsätter...

“jag vet att jag inte bara har en livlina utan jag har två livlinor nu, jag har hela mitt liv haft panikångestproblematik och det här gör att jag känner mig tryggare nu, och framförallt att jag vet att hjälpen från kyrkan kommer i slutet på månaden oavsett, bara jag tänker på det ger mig trygghet.” IP 2 intervju 2.

Den kvantitativa förändringen i intervjupersonernas inkomst beskrevs kunna bidra till en trygg vardag. Flera av intervjupersonerna diskuterade detta i termer att kunna andas.

“Mina andetag bromsades lite, på grund av det kunde man andas när man vet att det kommer in extra bidrag...”. IP 1 intervju 3.

“... det blev som en liten trygghet liksom att man visste att 'nämen jag kommer få tusen kronor till liksom'. Så jag fick större andningsutrymme eller vad man ska säga.” IP 4 intervju 3.

Intervjuperson 2 konkretiserar vad andrummet innebär för honom och vad det lett till:

“annars är man inte lugn, när man har ekonomiska problem, man fightas ju med skulder, så det här har givit mig ett andrum som gör att jag kan fatta klokare beslut, för annars om man bara är stressad för den ekonomiska situationen, kan man inte tänka klart”. IP 2 intervju 3.

Lugnet kan ge förutsättningar för att kunna planera sin vardag. Det beskrivs som en lättnad att kunna planera sin vardag och sina inköp. Däremot beskrivs också en lättnad gällande att inte konstant behöva planera sina inköp i minsta detalj för att få det att gå ihop. Att kunna tillgodose behov när de uppkommer och att således inte behöva skjuta upp inköpen till en senare tidpunkt. Båda aspekterna illustrerar en förändring föranledd av det monetära bidraget.

“Just det att jag blivit lugnare och att jag känner såhär att jag behöver inte stressa upp mig så som jag gjort förut och sitta och räkna sida upp och sida ner hur jag ska få det att gå ihop. Men nu har jag liksom känt så att om jag har tusen kronor extra kan jag fördela det på ett bra sätt”. IP 4 intervju 2.

“Det gör ju det lilla skillnaden, eller stora skillnaden faktiskt, att ibland får man planera när man ska göra inköp, här kan man köpa när det behövs för det finns en buffert. Så den här hjälpen har påverkat såklart...” IP 3 intervju 2.

Intervjupersonerna diskuterade hur lugnet bidragit till en förbättrad funktionsförmåga. Lugnet har givit förutsättningar att tänka klart och planera. Deltagare beskrev även hur en begränsad inkomst gjort att de inte tidigare kan utnyttja sina fulla förmågor.

“utan mat kan man inte göra något, speciellt om man ska gå ut och uträtta ett ärende och du går med tom mage, det är svårt va, när man inte ens har råd att köpa en korv för tio spänn (...) åtminstone så vet du att du kan köpa en korv så att du känner sig mätt på det viset.” IP 2 fortsätter... “Det gör att jag kan fungera bättre, man känner sig trygg i huvudet, man kan plugga mer, bättre och så vidare, så det påverkar mig helt och hållet”. IP 2 intervju 2.

6.4 Tema 4: Språngbräda eller flytväst

Det sista temat innehåller beskrivningar av hur projektet upplevts. Utfallet av projektet skiljer sig åt för deltagarna vilket illustreras genom nedan citat.

Intervjupersonerna beskrev att bidraget i viss mån kunnat ge ett hopp om framtiden och att tron på sig själv i vissa avseenden förbättrats. Ett par av intervjupersonerna beskrev att tiden under projektet gett insikter och att vissa förändringar kan bli bestående.

“Jag kan säga så här, tack vare det här lugnet, har jag kunnat få insikt i hur jag ska leva de närmsta tre fyra åren faktiskt och det kanske är det tack vare det där lugnet som det ger mig att träna, gå på gym. För jag har kunnat få lite lugn efteråt, känna mig bra, så jag kan se lite klart, lite klarare. Och jag har liksom kunnat fatta beslutet att jag ska plugga, förhoppningsvis kunna bli utbildad och kunna planera mitt liv. På det viset har det hjälpt mig och det har gett mig lugn att kunna planera mitt liv och se saker och ting på ett mer klart sätt, så jag kan ha ett bättre liv så att säga”. IP 2 intervju 3.

Intervjuperson 3 beskrev tiden under projektet som en språngbräda och övergångsfas till nästa del av livet.

“... det är liksom en plankor för att gå vidare i livet det här (...) nya dörrar har möjlighet för att då befästa de vägarna man väljer och då blir det liksom ett nytt område man träder in i, som man inte anade innan man fått möjligheten...” IP 3 intervju 3.

Andra deltagare beskrev däremot att bidraget inte lett till några bestående förändringar i deras liv utan att deras situation blivit densamma som innan projektet. Intervjupersonerna beskrev en tacksamhet och lättnad under projektets gång men betonade att känslorna var tillfälliga.

Den tillfälliga pengan beskrevs som just tillfällig och trots att det varit hjälpsamt under tidens gång såg de inte att det medfört förändringar i känsloliv eller vardag.

“... när jag fick tusenlappen blev jag jätteglad, den var till mycket hjälp, men när det tog slut kände jag mig tom här inne och jag sa ‘oj det finns ingen tusenlapp längre, vad ska jag göra’ (...) jag mår inte så bra efteråt, jag blir ledsen men tack ändå, under tiden hjälpte det mig” IP 5 intervju 3.

“Det känns tråkigt, det kändes tråkigt innan de där pengarna kom, men när de kommit, då var det, jag vill inte säga avslappnat, men det var ett jättestort bidrag. Det var en jättestor hjälp. Just nu när jag inte har de, då är det tillbaka till samma problem som förut...” IP 7 intervju 3.

6.5 Analys av resultat

Nedan följer en teoretisk analys av resultatet. Välbefinnandemodellen av Alatartseva och Barysheva (2015) innehåller både fyra dimensioner av välbefinnande samt objektiva och subjektiva aspekter att förhålla sig till. Vald teori är ett flerdimensionellt ramverk och därför kommer samtliga aspekter och dimensioner att redovisas tillsammans. Syftet med ramverket är inte att förstå de subjektiva och objektiva aspekterna isolerat från varandra. Samtliga aspekter och dimensioner är nära sammankopplade och kan tolkas i relation till varandra. Avsnittet avslutas med en kort redogörelse för delar av teorin som ej nyttjats.

Det monetära bidraget har inneburit en kvantitativ förändring av inkomst för samtliga deltagare, således är den objektiva aspekten inkomstnivå och inkomststabilitet (Alatartseva & Barysheva, 2015) närvarande i hela analysen. Därutöver har bidraget föranlett andra förändringar och därför blir även andra aspekter av välbefinnandemodellen aktuella.

Några av deltagarna i vår studie beskrev att de har svårt att tillgodose sina grundläggande behov såsom att betala mat och täcka boendekostnader. Med hjälp av en förändrad inkomst i och med bidraget har de kunnat betala dessa utgifter i större utsträckning. Denna del av våra resultat kan förstås mot de objektiva aspekterna boendeförhållanden samt inkomstnivå och inkomststabilitet. Deltagarna beskrev hur de ökade priserna i samband med inflationen under 2023 försvårade deras levnadssituation, trots att de fick bidraget. Boendeförhållanden samt

inkomstnivå och inkomststabilitet påverkar den fjärde dimensionen om att välbefinnande kan uppstå om samhället kan förse individer med förutsättningar och förhållanden som gör att de kan leva i sin samtid (Alatartseva & Barysheva, 2015). Alatartseva och Barysheva (2015) beskriver att den fjärde dimensionen ger förutsättningar för att uppnå resterande tre dimensioner: (1) En människa är välbefinnande om den lever i enighet med sin natur, i harmoni med andra och miljön. (2) För att en människa ska kunna uppleva välbefinnande behöver hen vara medveten och förstå vad som är bra för dennes liv och även ha möjlighet och intention att kunna uppnå detta. (3) Välbefinnande kan uppstå om individen har möjligheter att förstå sin egen potential som människa.

I våra resultat framkommer att bidraget också inneburit en möjlighet för deltagarna att unna sig något extra och således lägga pengar på sådant som de vanligtvis inte brukar. Detta går att relatera till den subjektiva aspekten om tillfredsställelse (Alatartseva & Barysheva, 2015). Att få möjlighet till att äta viss mat som deltagare själva beskrev som extra lyxig eller att köpa ting som anses "onödiga" beskrevs ge både glädje och njutning. Det förekommer dock variationer avseende detta och ovan beskrivet avser de som har kunnat "leva lite extra". För andra har det handlat om att "överleva" och bidraget har därmed varit avgörande för deras uppehälle.

Resultatet under temat relationer och sociala aspekter kan förenas med både den objektiva aspekten om social miljö samt den subjektiva om kärlek och vänskap (Alatartseva & Barysheva, 2015). Vi gavs inte full vetskap om hur intervjupersonernas sociala miljö ser ut. De som beskrev sina sociala relationer uttryckte däremot hur bidraget gynnat deras sociala relationer. Deltagarna beskriver att det har varit betydelsefullt att inte vara beroende av andra utan att kunna lita på att de klarar sig själva, vilket kan förstås utifrån den subjektiva aspekten självständighet. Att ge tillbaka till sina anhöriga och kunnat bjuda dem har lett till upplevelser av mer jämställda relationer, vilket medfört en känsla av tillfredsställelse och självförtroende.

Självförtroendet och deltagarnas relation till sig själva går att relatera till den andra dimensionen om att välbefinnande kan upplevas när individen är medveten och förstår vad som är bra för dennes liv och även har intention och möjlighet att kunna uppnå detta (Alatartseva & Barysheva, 2015). Beskrivningarna i resultatet avseende bidragets påverkan på deltagarnas relation till sig själva kan tolkas i relation till de subjektiva aspekterna harmoni och tillfredsställelse. Tilltro till sig själv och möjligheten till en värdefull fritid beskrevs medföra lugn och njutning. Att ha möjlighet att göra saker för sig själv kan möjligtvis också

medföra en mening med livet och en känsla av individuell mening. Här speglas den första dimensionen av välbefinnande om att individen har välbefinnande om den lever i sin natur, i harmoni med andra och miljön (Alatartseva & Barysheva, 2015).

Bidraget och den minskade ekonomiska oron beskrivs också ha lett till en trygghet och möjlighet att andas ut vilket kan kopplas till de subjektiva aspekterna harmoni och tillfredsställelse (Alatartseva & Barysheva, 2015). En deltagare beskrev att de extra pengarna bidragit till förbättrad funktionsförmåga, då han har kunnat hålla sig mätt och sluppet oroa sig för pengar. Detta har gjort att han kunnat tänka klart och kunnat fokusera på sina studier. Här blir den objektiva aspekten om utbildningsmöjligheter aktuell. Att ha möjligheten att fokusera på ett mål och lita på sin egen förmåga som människa relateras till den andra och tredje dimensionen av välbefinnande (Alatartseva & Barysheva, 2015).

Beskrivningen om försörjningsstöd och osäkerheten kring om det betalas ut i tid går att koppla till den fjärde dimensionen av välbefinnande avseende huruvida samhället kan förse individen med förutsättningar för att kunna leva i sin samtid (Alatartseva & Barysheva, 2015). Det är möjligt att ifrågasätta om samhället ger individen förutsättningar för att fungera optimalt när möjligheten att planera försvinner när försörjningsstödet brister i sin rutin. Att kunna planera samt att ha möjligheten att inte planera till följd av bidraget beskrivs bidra till ett lugn som kan kopplas till den subjektiva aspekten harmoni (Alatartseva & Barysheva, 2015).

Bidraget har för några deltagare lett till en ökad framtidstro vilket kan kopplas till den andra dimensionen som avser individens egen medvetenhet kring förmåga att kunna förstå vad som är bra för dennes liv och även ha möjlighet och intention att kunna uppnå detta. Framtidstron och insikterna som projektet medfört kan även kopplas till den tredje dimensionen om individens möjlighet att förstå sin egen potential som människa. Ovanstående resultat går också att förstås i relation till de subjektiva aspekterna självförtroende samt mening med livet och individuell mening. Andra deltagare beskrev däremot att projektet inte medfört några bestående förändringar för deras vardag och välbefinnande. Detta kan tolkas och förstås genom den objektiva aspekten inkomstnivå och inkomststabilitet då deltagarnas ekonomiska situation försämrats igen efter avslutat projekt.

Två objektiva aspekter som inte tydligt synliggörs i vår analys är säkerhet samt möjlighet att förstå sina sociala och civila rättigheter. Det förekommer inga beskrivningar avseende

säkerhetsaspekten och därav ingen möjlighet att inkludera aspekten i vår analys. När vi diskuterar säkerhet och personligt upplevd trygghet i analysen åsyftar detta individens ekonomiska trygghet. Det handlar således inte om hur säker individen känner sig i relation till faror från omvärlden. Även om det förekommer ett fåtal beskrivningar avseende sociala myndigheter och välfärd så relateras detta aldrig till frågor om medborgerliga rättigheter eller politiskt deltagande. De beskrivningar som ges syftar till andra faktorer än de som studiens frågeställningar undersöker. Därför har den sistnämnda objektiva aspekten inte diskuterats utförligt. Liknande de objektiva aspekterna förekommer en subjektiv aspekt som inte utförligt diskuterats, detta avser respekt och självrespekt. Det finns passager där både respekt och självrespekt enligt vår tolkning kan urskiljas. Beskrivningarna i dessa delar är inte lika tydligt uttalade i jämförelse med andra subjektiva aspekter. Av denna anledning har vi valt att inte diskutera aspekten vidare för att undvika tolkningar uppenbart färgade av oss själva.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka om och hur en garanterad summa pengar påverkat intervjupersonernas välbefinnande. Syftet har vidare varit att undersöka huruvida pengarna kunnat påverka individernas livssituation.

Genomgående så pekar resultatet på att välbefinnandet har förbättrats och att förändringar i vardagen har uppstått. Det skiljer sig dock åt mellan studiedeltagare huruvida förändringen varit bestående eller inte. Studiens resultat pekar på att det ekonomiska bidraget påverkat intervjupersonernas välbefinnande utifrån flera aspekter. Det ges beskrivningar kring att det monetära bidraget på 1000 kronor medfört minskad ekonomisk oro. Resultatet indikerar att intervjupersonerna haft en trygghet under projektet som också gjort att de har kunnat andas ut. Att få en garanterad summa pengar verkar för vissa fungerat som en språngbräda för att fungera bättre. För andra har pengarna fungerat som en tillfällig flytväst. Vi menar att språngbrädan bildligt kan ses som en övergångsfas där de extra pengarna förbättrat välbefinnandet och gjort det möjligt för deltagarna att ta sig vidare på sin väg. Flytvästen å andra sidan innebär en temporär förbättring men som inte kvarstår vid projektets slut.

En viktig aspekt att beakta är att intervjupersonerna haft olika ekonomiska utgångslägen. Detta påverkar vad intervjupersonerna haft möjlighet att använda sin peng till. Medan vissa beskriver att de med nöd och näppe fått ihop pengar till mat och medicin, beskriver andra att de kunnat köpa mer och "lyxigare" mat.

7.1 Relation till tidigare forskning

Föreliggande studies resultat kan även ses i relation till tidigare presenterad forskning. Det framkommer att bidraget lett till att deltagarna i större utsträckning har kunnat hantera sina nödvändiga utgifter för till exempel mat, medicin och bostad. Vilket även tidigare forskning beskriver (Torbjörnsen et al., 2023; Hamilton et al., 2023).

Några deltagare beskriver att bidraget har varit avgörande för deras möjlighet att äta sig mätta och hålla sig varma. För vissa intervjupersoner har bidraget gjort att de har kunnat unna sig hämtmat och bättre råvaror. Bidraget har således medfört att vissa kan "överleva" och vissa kan "leva lite extra". Bidraget har dessutom möjliggjort en annan fritid än tidigare. I enlighet med Torbjörnsen et al. (2023) och Topor och Ljungqvist (2017) beskrivs det vara njutningsfullt att unna sig något utöver det vanliga.

Intervjupersonerna i vår studie berättade att bidraget har lett till att de inte behöver planera sin ekonomi i samma utsträckning. De beskriver att de tidigare behövt prioritera bland sina utgifter och avstå från nödvändiga kostnader. Samtidigt beskriver vissa en lättnad av att kunna planera sin ekonomi bättre till följd av bidragets trygghet samt att de har en större möjlighet att tillgodose fler nödvändiga utgifter. Detta går i linje med tidigare forskning som beskriver strategier som personer med begränsad ekonomi använder sig av (Topor et al., 2016a; 2016b; Isaacs et al., 2022). I våra resultat framkommer också att deltagarna med hjälp av bidraget inte behövt låna pengar av anhöriga i samma utsträckning vilket har varit en lättnad. Bidraget har också gjort det mer möjligt för deltagarna att resa till sina närstående och delta i ett socialt liv. En ökad inkomst har således en positiv effekt på individers relationer vilket också framgår i tidigare forskning (Topor & Ljungqvist, 2017; Ljungqvist et al., 2015; Mood & Johnsson, 2015; Hamilton et al., 2023).

Några av intervjupersonerna i vår studie uppgav att deras vardag och välbefinnande hade återgått till hur det var innan projektet, likt deltagarna studien av Torbjörnsens et al. (2023). Bidraget medförde således inga långsiktiga förändringar för dessa individer utan innebar

endast förändringar i vardagen och för deras välbefinnande under perioden när de fick bidraget. Resultatet bekräftar således tidigare forskning om att sambandet mellan ekonomi och välbefinnande går åt två håll; ökad inkomst har positiva effekter på välbefinnandet medan minskad inkomst har negativa effekter på välbefinnandet (Klein Teeselink et al., 2023; Pickett et al., 2014; Thomson et al., 2022; Lomas, 2023; Mood & Jonsson, 2015; Inglis et al., 2022). Däremot uppgav några intervjupersoner att tiden under projektet gett dem insikter om hur de vill leva sina liv. Bidraget har för dessa personer lett till en trygghet som medfört hopp om framtiden. I linje med Hamilton et al. (2023) visar dessa resultat att lugnet som det monetära bidraget har medfört givit möjlighet att fokusera på mål såsom att börja studera.

Det framkommer att flera av intervjupersonerna har erfarenhet av olika former av ekonomiska bidrag från olika samhällsliga instanser. De offentliga bistånden förknippas ibland med kontroll och stigma, vilket kan leda till att individer söker sig till andra alternativ för hjälp (Andersson, 2022; Karlsson, 2022; Marttila, 2010 & Leo Sandberg et al., 2022). Denna aspekt synliggörs inte i vår studie och det framkommer inte vilka motiv intervjupersonerna haft när de sökt sig till kyrkan och diakonin. Däremot beskrivs relationen till sociala myndigheter och ett i viss mån tappat förtroende för socialtjänstens försörjningsstöd. Detta medför att vi enbart kan spekulera kring vilka incitament och motiv våra intervjupersoner har för att söka sig till kyrkan för hjälp. Däremot förefaller det intressant att diskutera det som både Andersson et al. (2022) och Karlsson (2022) beskriver. Många av de som söker sig till kyrkan, internetbaserade organisationer och stadsmissionerna har rätt till ekonomiskt bistånd, men får det inte att räcka till. I relation denna studies resultat är det en aspekt som möjligen går att föra resonemang kring. Flera av intervjupersonerna beskriver att de inte klarat sin försörjning utan pengarna från projekt Livsgnistan. Detta väcker frågor kring offentliga bidrag som skyddsnet. Går det till exempel att likna ekonomiskt bistånd som ett sista skyddsnet om individer behöver kompletterande hjälp för att klara sina basala behov?

7.2 Avslutande sammanfattning

Föreliggande studies slutsatser är att det monetära bidraget har förbättrat deltagarnas välbefinnande och lett till förändringar i vardagen. Som ovan diskuterats skiljer sig detta i varaktighet för deltagarna. Sambandet mellan ekonomi och välmående är känt sedan tidigare, samt att både den mentala och fysiska hälsan kan påverkas av ekonomisk oro. Detta förhållande är även synligt i denna studie. I denna studie har vi även funnit en aspekt som vi

funnit ett fåtal beskrivningar kring i tidigare forskning. Detta avser funktion, bidraget har lett till en ökad förmåga att hantera vardagliga bestyr. För att orka ta tag i en redan ansträngd situation krävs att individer har reella förutsättningar att klara av det. Kan man inte köpa tillräckligt med mat för att kroppen fysiskt ska fungera eller mediciner som gör att man slipper smärta, försämras möjligheterna att fungera optimalt både fysiskt och psykiskt. Även om förändringarna inte varit bestående för samtliga deltagare så pekar resultaten mot att ett ovillkorat bidrag kan fungera som en hjälp för att själv ta sig vidare. Detta väcker frågor avseende vilka mekanismer som finns och gör att utfallet blir varaktigt för vissa, men inte för andra.

7.3 Förslag till framtida forskning

Både privatekonomi och välbefinnande har studerats i stor skala, även relationen mellan pengar och välmående. Vi fann flertalet internationella studier som undersökte basinkomstprojekt. Projekt Livsgnistan går möjligen att liknas med ett sådant projekt då inga motkrav ställs på de medverkande. Vi fann däremot att denna typ av penga-studier förekom i begränsad mängd utifrån en svensk kontext. Den forskning som finns uttrycker även ett vidare behov att undersöka förhållandena i Sverige. Förslag till vidare forskning avser därav fler undersökningar där förhållandet mellan välmående och en ovillkorad summa pengar undersöks i en svensk kontext. Det indikeras både i tidigare forskning och i denna studie att en extra summa pengar under en begränsad tid inneburit en tillfällig förbättring men inte lett till bestående förändringar. Utifrån detta kan det dessutom vara av intresse att undersöka om denna aspekt kan skilja sig utifrån ett tidsperspektiv. Ytterligare ett förslag är således att genomföra insatser med uppföljningar som sträcker sig längre över tid.

Det ansträngda ekonomiska läget under angiven projektperiod är vidare en aspekt att beakta. Utifrån resultaten i föreliggande studie beskrivs pågående inflation som en påverkande faktor. Av denna anledning kan det vara av intresse att genomföra studier där det ovillkorade ekonomiska bidraget är inflationsskyddat och följer samhällets ekonomiska läge. Även om vi i denna studie inte kunnat peka på det så redogör tidigare forskning för att det offentliga biståndet är förknippat med kontroll och skam, samt att allt fler hjälpsökande vänder sig till den tredje sektorn. Diakonin hade som ambition med projekt Livsgnistan att utveckla sina arbetsätt och finna alternativa sätt för stöd. Med grund i detta vore det av intresse för det samhällsorganiserade sociala arbete att vidare studera tredje sektorns sociala arbete.

7.4 Studiens begränsningar

En omständighet som vi ser som begränsande för denna studie är just det samtida ekonomiska läget. I studiens resultat framkommer en bild som speglar dagens inflation. Det ges bland annat beskrivningar kring hur elpriser höjts och prishöjningar av matvaror. Samhälleliga och kontextuella förändringar är svåra att förutspå, dock kan vi inte bortse från att det möjligen påverkat studiens utfall. Ytterligare en begränsning med studien är välbefinnandets olika och flytande definition. Trots att gemensamma definitioner och förklaringar ges i samband med nationella undersökningar och olika forskningsprojekt så kan vi inte utesluta att intervjupersonerna ser annorlunda på begreppet välbefinnande. Trots att vi i föreliggande studie valt att förhålla oss till specifik definition bör läsaren beakta att välbefinnande kan tolkas mycket olika. Ursprungsprojektets initiala urval av deltagare är vidare en faktor som möjligen påverkat studiens resultat. Som tidigare nämnt i etikavsnittet, valde diakonerna själva ut deltagarna till projektet utifrån tidigare kännedom. Det är sannolikt att studiens resultat sett annorlunda ut om diakonerna hade valt andra deltagare. Det faktum att diakonerna och deltagarna hade kännedom om varandra är en faktor som är värd att nämna igen då det möjligen kan ha påverkat intervjuvärdet.

8. Referenslista

- Alatartseva, E., & Barysheva, G. (2015). Well-being: Subjective and Objective Aspects. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 166, 36–42.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.479>
- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. (2 uppl.). Liber.
- Andersson, J., Cole, E., & Trygged, S. (2022). När hjälpen finns på Facebook: om försummade behov och nya hjälpformer. *Socialmedicinsk tidskrift*.99(4), 509–521.

- Backman, J. (2016). *Rapporter och uppsatser* (3 uppl.). Studentlitteratur.
- Bergmark, Å. (2013). Ekonomiskt bistånd: en urholkad stödform. *Socionomens forsknings supplement*, 34, 28–37.
- Bildtgård, T., & Tielman-Lindberg, S. (2017). Hur man gör litteraturöversikter. *Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet*. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.12982.09285>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful Qualitative Research: A Practical Guide for Beginners*. SAGE Publications.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3 uppl.). Liber.
- Buttrick, N. R., Heintzelman, S. J., & Oishi, S. (2017). Inequality and well-being. *Current Opinion in Psychology*, 18, 15–20. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2017.07.016>
- Decancq, K., & Schokkaert, E. (2015). Beyond GDP: Using Equivalent Incomes to Measure Well-Being in Europe. *Social Indicators Research*, 126(1), 21–55. <https://doi.org/10.1007/s11205-015-0885-x>
- Finansinspektionen. (2024). *Finansiellt välbefinnande och allmän hälsa i Sverige*. <https://www.fi.se/contentassets/2e521169864d4cb1985d84dc910d82af/rapport-finansiellt-valbefinnande.pdf>
- Folkhälsomyndigheten. (2024). *Folkhälsan i Sverige årsrapport 2023* (Artikelnummer: 23052) <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/a448b27d603c44f590fc1aff741b0d5d/folkhalsan-sverige-arsrapport-2023.pdf>
- Hamilton, L., Choplin, V., & Papatseanos, T. (2023). From scarcity to security: Participant well-being in the first 2 years of a basic income pilot. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 24(1), 44–72. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1111/asap.12370>
- Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. (2 uppl.) Gleerup.
- Hort, S. E. O., Kings, L., & Kravchenko, Z. (2019). The Swedish Welfare System: The Neoliberal Turn and Most Recent Struggles Over Decentralised Top-down Re-regulation. *Routledge Handbook of European Welfare Systems*, 466–482. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.4324/9780429290510-26>
- Inglis, G., Jenkins, P., McHardy, F., Sosu, E., & Wilson, C. (2023). Poverty stigma, mental health, and well-being: A rapid review and synthesis of quantitative and qualitative research. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 33(4), 783–806. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1002/casp.2677>
- Isaacs, A., Halligan, J., Neve, K., & Hawkes, C. (2022). From healthy food environments to healthy wellbeing environments: Policy insights from a focused ethnography with low-income parents' in England. *Health and Place*, 77. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1016/j.healthplace.2022.102862>

- Jacobsen, D. I. (2012). *Förståelse, beskrivning och förklaring* (2 uppl). Studentlitteratur.
- Jiménez-Solomon, O., Garfinkel, I., Wall, M., & Wimer, C. (2024). When money and mental health problems pile up: The reciprocal relationship between income and psychological distress. *SSM - Population Health*, 25. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1016/j.ssmph.2024.101624>
- Johnson, E. A., Webster, H., Morrison, J., Thorold, R., Mathers, A., Nettle, D., Pickett, K. E., & Johnson, M. T. (2023). What role do young people believe Universal Basic Income can play in supporting their mental health? *JOURNAL OF YOUTH STUDIES*. <https://doi.org/10.1080/13676261.2023.2256236>
- Karlsson, M. (2022). Det svenska icke-mottagandet. *Socialmedicinsk tidskrift*. 99(4), 449–457.
- Kelly, D., Davern, M., Farahani, L., Higgs, C., & Maller, C. (2021). Urban greening for health and wellbeing in low-income communities: A baseline study in Melbourne, Australia. *Cities*, 120. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103442>
- Klein Teeselink, B., & Zauberman, G. (2023). The Anna Karenina income effect: Well-being inequality decreases with income. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 212, 501–513. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.05.036>
- Kopasker, D., C. Montagna, and K. A. Bender. 2018. Economic Insecurity: A Socioeconomic Determinant of Mental Health. *SSM – Population Health* 6, 184–194. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2018.09.006>.
- Kronofogden. (6 februari 2024). *Antalet vräkningar har ökat med tio procent*. <https://kronofogden.se/om-kronofogden/nyheter-och-press/pressmeddelanden/2024-02-06-antalet-vrakningar-har-okat-med-tio-procent>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3 uppl.). Studentlitteratur.
- Lambert, L., Hotchkiss, L., & Passmore, H-A. (2019). Measuring Wellbeing: How and why?. *Positive Psychology in the middle East/North Africa*, 207-234. https://doi.org/10.1007/978-3-030-13921-6_10
- Leo Sandberg, E., & Panican, A. (2022). Ekonomisk hjälp från Svenska kyrkan: -Den instrumentella paradoxen och den fattiges utmattning. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 29(1), 27–46. <https://doi.org/10.3384/svt.2022.29.1.4413>
- Ljungqvist, I., Topor, A., Forssell, H., & Svensson, I. (2015). Money and Mental Illness: A Study of the Relationship Between Poverty and Serious Psychological Problems. *Community Mental Health Journal*. 52(7), 842–850. <https://dx.doi.org/10.1007/s10597-015-9950-9>
- Lomas, T. (2023). Exploring associations between income and wellbeing: new global insights from the Gallup World Poll. *JOURNAL OF POSITIVE PSYCHOLOGY*. <https://doi.org/10.1080/17439760.2023.2248963>
- Manza, J. (2023). If universal basic income is the answer, what is the question? *Theory & Society*, 52(4), 625–639. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1007/s11186-022-09490-4>

- Marttila, A., Whitehead, M., Canvin, K., & Burström, B. (2010). Controlled and dependent: experiences of living on social assistance in Sweden. *International Journal of Social Welfare*, 19(2), 142–151. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2009.00638.x>
- McKay, F. H., Bennett, R., & Dunn, M. (2023). How, why and for whom does a basic income contribute to health and wellbeing: a systematic review. *Health Promotion International*, 38, 1-15. <https://doi.org/10.1093/heapro/daad119>
- Mood, C., & Jonsson, J. O. (2015). The Social Consequences of Poverty: An Empirical Test on Longitudinal Data. *Social Indicators Research*, 127(2), 633–652. <https://doi.org/10.1007/s11205-015-0983-9>
- Mudd, A., Bal, M., Verra, S., Poelman, P., Wit, J., & Kamphuis, C. (2024). The current state of complex systems research on socioeconomic inequalities in health and health behavior—a systematic scoping review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 21(1), 1–19. <https://doi.org/10.1186/s12966-024-01562-1>
- Organisation for economic co- operation and developments. (2013). *OECD Guidelines on Measuring Subjective Well-being*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264191655-en>
- Organisation for economic co- operation and developments. (2019). *The economy of wellbeing*. [https://one.oecd.org/document/SDD/DOC\(2019\)2/En/pdf](https://one.oecd.org/document/SDD/DOC(2019)2/En/pdf)
- Organisation for economic co- operation and developments. (2021). *Trust in global cooperation: the vision for the OECD for the next decade*. https://www.oecd.org/mcm/MCM_2021_Part_2_%5BC-MIN_2021_16-FINAL.en%5D.pdf
- Parra-Mujica, F., Johnson, E., Reed, H., Cookson, R., & Johnson, M. (2023). Understanding the relationship between income and mental health among 16- to 24-year-olds: Analysis of 10 waves (2009–2020) of Understanding Society to enable modelling of income interventions. *PLoS ONE*, 17(2), 1–22. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1371/journal.pone.0279845>
- Pickett, K. E., & Wilkinson, R. G. (2015). Income inequality and health: A causal review. *Social Science & Medicine*, 128, 316–326. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1016/j.socscimed.2014.12.031>
- Pinar, M. (2018). Multidimensional well-being and inequality across the European regions with alternative interactions between the well-being dimensions. *Soc Indic Res*, 144, 31-72. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-2047-4>
- Prawitz, A., Jinhee, K., Thomas Garman, E., & Drentea, P. (2006). Incharge financial distress/financial well-being scale: development, administration, and score interpretation. *Journal of financial counseling and planning*, 17(1), 34-50. <http://dx.doi.org/10.1037/t60365-000>
- Rice, C. M. (2016). Minor Goods and Objective Theories of Well-Being. *The Journal of Value Inquiry*, 51(2), 221–231. <https://doi.org/10.1007/s10790-016-9564-7>
- Ruggeri, K., Garcia-Garzon, E., Maguire, I., Matz, S., & Huppert, F. A. (2020). Well-being is more than happiness and life satisfaction: a multidimensional analysis of 21 countries. *Health and Quality of Life Outcomes*, 18(1). <https://doi.org/10.1186/s12955-020-01423-y>

Socialstyrelsen. (2024). *Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten*. (Artikelnummer 2021-5-7389). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2021-5-7389.pdf>

Socialstyrelsen. (2023). *Högre risk för psykisk ohälsa och suicid bland mottagare av ekonomiskt bistånd*. (Artikelnummer 2023-9-8748). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2023-9-8748.pdf>

Socialtjänstlagen (SOF 2001:454). Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453/#K4

Sollis, K., Yap, M., Campbell, P., & Biddle, N. (2022). Conceptualizations of wellbeing and quality of life: a systematic review of participatory studies. *World Development*, 160, 1-37. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2022.106073>

Sorgente, A., Atay, B., Aubrey, M., Bhatia, S., Crespo, C., Fonseca, G., Güneri, O. Y., Lep, A., Lessard, D., Negru-Subtirica, O., Portugal, A., Ranta, M., Relvas, A. P., Singh, N., Sirsch, U., Zupančič, M., & Lanz, M. (2024). One (Financial Well-Being) Model Fits All? Testing the Multidimensional Subjective Financial Well-Being Scale Across Nine Countries. *Journal of Happiness Studies*, 25(1–2). <https://doi.org/10.1007/s10902-024-00708-z>

Statistiska centralbyrån. (2023). *Inkomstskillnaderna i Sverige ökar*. <https://www.scb.se/pressmeddelande/inkomstskillnaderna-okar-i-sverige/#:~:text=M%C3%A4tt%20med%20gini-koefficienten%20%28se%20faktaruta%20f%C3%B6r%20f%C3%B6rklaring%29%20%C3%B6kade,oj%C3%A4mnt%20f%C3%B6rdelade%20sedan%20%C3%A5tminstone%201975%2C%20s%C3%A4ger%20Johan%20Lindberg.>

Statistiska centralbyrån. (2024). Real BNP tar hänsyn till köpkraftsförändringar. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper-kvartals-och-arsberakningar/produktrelaterat/Fordjupad-information/real-bnp-tar-hansyn-till-kopkraftsforandringar/>

Svenska kyrkan. (2021). *Diakoni - kyrkans omsorg*. <https://www.svenskakyrkan.se/diakoni>

Sveriges stadsmissioner. (2023). *Fattighedsrapporten 2023*. https://sverigesstadsmissioner.se/wp-content/uploads/Fattighedsrapporten-23_webbversion.pdf

Thomson, R. M., Igelström, E., Purba, A. K., Shimonovich, M., Thomson, H., McCartney, G., Reeves, A., Leyland, A., Pearce, A., & Katikireddi, S. V. (2022). How do income changes impact on mental health and wellbeing for working-age adults? A systematic review and meta-analysis. *The Lancet Public Health*, 7(6), e515–e528. [https://doi.org.ezp.sub.su.se/10.1016/S2468-2667\(22\)00058-5](https://doi.org.ezp.sub.su.se/10.1016/S2468-2667(22)00058-5)

Topor, A., & Ljungqvist, I. (2017). Money, Social Relationships and the Sense of Self: The Consequences of an Improved Financial Situation for Persons Suffering from Serious Mental Illness. *Community Mental Health Journal*, 53(7), 823-831. <http://dx.doi.org/10.1007/s10597-017-0146-3>

Topor, A., Ljungqvist, I. & Strandberg, E-L. (2016a). Living in poverty with severe mental illness - Coping with double trouble. *Nordic Social Work Research*, 6 (3), 201-210. <http://dx.doi.org/10.1080/2156857X.2015.1134629>

Topor, A., Ljungqvist, I., Strandberg, E-L. (2016b). The cost of friendship: severe mental illness, poverty and social isolation. *Psychosis*, 8 (4), 336-345. <http://dx.doi.org/10.1080/17522439.2016.1167947>

Torbjørnsen A., Utne, I., & Løyland, B. (2023). Long-term social assistance recipients' experiences with an increased monthly payment: a qualitative pilot study. *Scandinavian Journal of Public Health*. 2023;0(0). <http://dx.doi.org/10.1177/14034948231209369>

Townsend, A., Abraham, C., Barnes, A., Collins, M., Halliday, E., Lewis, S., Orton, L., Ponsford, R., Salway, S., Whitehead, M., & Popay, J. (2020). "I realised it weren't about spending the money. It's about doing something together:" the role of money in a community empowerment initiative and the implications for health and wellbeing. *Social Science & Medicine*, 260. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1016/j.socscimed.2020.113176>

Utrikesdepartementet (2022). *Sveriges strategi för arbetet i OECD*. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/contentassets/280a91501bf94b5c9b8bba4863785cb7/sveriges-strategi-for-arbetet-i-oecd.pdf>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. [https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-
rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html](https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html)

Voukelatou, V., Gabrielli, L., Miliou, I., Cresci, S., Sharma, R., Tesconi, M., & Pappalardo, L. (2020). Measuring objective and subjective well-being: dimensions and data sources. *International Journal of Data Science and Analytics*, 11(4), 279–309. <https://doi.org/10.1007/s41060-020-00224-2>

White, S. C., & Jha, S. (2023). Exploring the Relational in Relational Wellbeing. *Social Sciences*, 12(11), 600. <https://doi.org/10.3390/socsci12110600>

White, S. (2015). Relational Wellbeing: A Theoretical and Operational Approach. *Bath Papers in International Development and Wellbeing* ; No. 43). Centre for Development Studies, University of Bath.

Yang, J. J., Choe, Y., & Nam, Y. (2024). People's Contrasting Attitudes Towards Universal Basic Income in Sweden and South Korea. *Social Policy and Society*, 1–14. <https://doi.org/10.1017/s1474746423000507>

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1 - Informerat samtycke

Informerat samtycke

Mot bakgrund av nya forskningsrön har styrelsen för Stiftelsen Konsulinnan Lisen Carlssons minne tillsammans med diakonerna i Stockholms domkyrkoförsamling och diakonerna i Föreningen St: a Clara beslutat om att prova nya arbetsmetoder när det gäller ekonomiskt stöd.

Projektet som du nu erbjuds att delta i innebär att du kommer att ta emot en garanterad fastställd summa på 1000 kronor i stöd varje månad under ett års tid. Det innebär att du vet att du kommer att få denna summa varje månad utan att behöva ansöka om den och att du kan disponera pengarna som du själv väljer att göra det.

Efter projekttiden har du möjlighet att kunna ansöka om stöd enligt gängse ansökningsförfarande.

Projektet innebär även att du ställer upp med att vid tre tillfällen, det första innan projektets start, det andra vid den nionde månaden samt det tredje tre månader efter avslutad projekttid fylla i två korta frågeformulär och att medverka i ett samtal/intervju om dina erfarenheter av projektet.

Du har möjligheten att när som helst under projektet avbryta din medverkan, utan att behöva motivera ditt beslut. Du får då, på samma sätt som tidigare, innan du började delta i projektet, möjligheten att ansöka om bistånd från diakonin.

Skattningarna och samtalen/intervjuerna ingår i en utvärdering av projektet. Samtliga medverkande i denna utvärdering garanteras fullständig anonymitet i projektredovisningen. De inspelade intervjuerna kommer att raderas.

Härmed intygar jag att jag har tagit del av denna information och accepterar att delta i projektet samt ger mitt samtycke att mina personuppgifter lagras enligt GDPR.

Stockholm den 2022

Namnteckning

Namnförtydligande

9.2 Bilaga 2 - intervjuguide

Frågor kring tre fält

Följande fält bör beröras i intervjuerna/samtalen

Fält	Innan	Åtta månader in i projektet	Tre månader efter
Att få pengarna	Förväntningar	Har pengarna varje månad påverkat något?	Att inte få pengarna regelbundet längre? Vilka förändringar har det medfört? Tillbaka till hur det var innan? Vad? Hur?
Hur har det påverkat din vardag?	Hur kan det påverka din vardag, tror du? Vad? Hur?	Positivt? Negativt? Vad? Hur?	När du tittar på dessa tolv månader, har de lett till några mer bestående förändringar för din vardag? Vad? Hur?
Hur har det påverkat dig?	Hur tror du att det kan påverka dig? Vad? Hur?	Positivt? Negativt? Vad? Hur?	När du tittar på dessa tolv månader har de lett till några mer bestående förändringar för dig? Vad? Hur?

Stockholms universitet/Stockholm University
SE-106 91 Stockholm
Telefon/Phone: 08 – 16 20 00
www.su.se

**Stockholms
universitet**